Leto VII., št. 30 („Jutro“ XV., št. 166 a) Ljubljana, ponedeljek 23. julija 1934 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

SODELOVANJE VZHODNIH DRŽAV

Potovanje poljskega zunanjega ministra Becka v Talin in Rigo zaradi zaključitve pakta vzhodnih evropskih držav

Berlin, 22. julija. d. Načrt enotne baltiške ali severnovzhodne politike, nad katero je hotela prevzeti najprej pokroviteljstvo Rusija s svojimi predlogi paktov in katere vodstvo skuša sedaj prevzeti Francija s svojim predlogom za zaključitev pakta osmih držav, so pričele sedaj prizadete države same obravnavati v najresnejši obliki.

Že nekaj časa so se vršila pogajanja med vladami v Rigi, Talinu, Kovnu ter Varšavi, ki pa so bila ponovno prekinjena. **Da je pri raznih sestankih, razgovorih in izmenjavi spomenic vendarle prišlo do enotnih naziranj o marsikakšni stvari, dokazuje sedaj dejstvo, da bo jutri odpotoval poljski zunanji minister Beck z letalom v Talin, kjer bo razpravljal z estonsko vlado o vprašanju baltiškega pakta in severnovzhodnega pakta, dočim se bo na povratku na nujno prošnjo lotiške vlade ustavil v Rigi.** Lotiška vlada je namreč sporočila v Varšavo, da si želi čim prej osebnega razgovora z ministrom Beckom. **Ob koncu prihodnjega tedna pa bo odpotoval estonski zunanji minister v Moskvo k pogajanjem z rusko vlado, pri katerih bodo brez dvoma razpravljali tudi o vzhodnem paktu.** Če želi estonska vlada, preden stopi v stike z rusko, čuti še mnenje in želje Poljske, kaže vse to, da obstoja tudi brez kakih formalnih obveznosti želja po sodelovanju.

V zvezi s tem se je treba spomniti, da so bili v zadnjem času večkrat podvzeti poizkusi za odstranitev glavne dosedanje ovire sodelovanju baltiških držav, namreč litovsko-poljskega spora zaradi Vilne. Po poslednjih vesteh so s poljske strani predlagali, naj bi se osnoval nekakšen obmejni okraj Vilne s primerno avtonomijo v okviru poljske države, kjer bi se po daljšem roku izvršil plebiscit o pripadnosti Vilne k Poljski ali Litvi. Čeprav se Poljska samo po sebi umevno noče odreči Vilni in čeprav se na drugi strani litovska vlada ne more sprijazniti z mislijo, da bi priznala zgolj formalno sedanje stanje stvari, je vendar dejstvo, da vneto razmišljajo v vseh severovzhodnih evropskih državah, ali niso mogoče akcije za skupno sodelovanje, ne da bi bil prizadet ugled posameznih držav. Vsekakor bi pomenilo znaten preokret v evropski politiki, če bi došlo do kakega sporazuma severnovzhodnih evropskih držav v tem smislu, zlasti, ker bi potem Poljska prevzela kot največja nasledstvena država bivše carske Rusije sama po sebi vodilno vlogo v vzhodni politiki.

Angleški optimizem

London, 22. julija. g. Glede vzhodnega pakta je izrazil podpredsednik vlade Baldwin upanje, da bo Nemčija pristopila k tej pogodbi. **Angleška vlada je simpatično pozdravila zaključitev takšne pogodbe in Baldwin meni, da bo nudila Nemčiji veliko priliko za povratek v Društvo narodov, brez česar skoraj ni mogoče upati, da bi pristala na omejitev oboroževanja.** Baldwin še ni opustil upanja v takšno omejitev in angleška vlada bo kljub vsem težavam strmela za to omejitvijo, ki bi prinesla narodom Evrope olajšanje in tolažbo. V začetku svojih izvajanj je Baldwin pojasnjeval svoje izjave v spodnji zbornici o angleškem načrtu za povečanje zračne mornarice in napovedal, da bo v nekaj dneh še podrobneje obrazložil v parlamentu, kaj je privedlo angleško vlado do tega, da je sklenila ojačiti svoje orožje v zraku za 41 eskadril.

Notranjepolitična kriza v Franciji

V pričakovanju Doumerguejeve odločitve v sporu Tardieuja z radikali

Pariz, 22. julija. AA. Včeraj je v političnih krogih vladalo precejšnje zatišje, le nekateri politiki so konferirali o položaju. Reči se sme, da se po sodbi večine politikov politično premirje vsaj v tisti obliki, kakor ga je definiral Doumergue, ko je sestavil sedanjo vlado, ne bo moglo dalje ohraniti in da bo treba poiskati nove politične formule. Tako je včeraj več znanih politikov odkrito izpovedovalo, da je preosnova vlade v sedanjih razmerah neizogibna, ker je treba napraviti konec kampanji nekaterih politikov, ki je za državo zelo škodljiva in nevarna. Na drugi strani so vsi politični krogi edini, da se mora spor med ministrom Tardieujem in radikalskimi ministri urediti z arbitražo Doumergueja. Res so vodilni levičarski politiki mnenja, da je izstop Tardieuja iz vlade neizogiben, toda zmerne skupine poslanske zbornice, zlasti republikanska zveza izjavljajo, da se mu nikakor ne more zameriti njegova iskrenost in odkritost pred parlamentarnim preiskovalnim odborom. Ti politiki naglašajo, da vlada političnega premirja ne sme in ne more biti vlada, ki bi imela nalogo potlačiti politično-finančne škandale, temveč jih mora ravno nasprotno do kraja razčistiti. Če bi Tardieu izstopil iz vlade, pravijo v krogih republikanske zveze, bi bil prestiž Gastona Doumergueja in vlade narodne sloge resno ogrožen v očeh javnosti, ki bi prišla do prepričanja, da za tiste, ki bi radi do konca razčistili afero Staviskega, ni prostora na vodilnih mestih.

Radikali vztrajajo slej ko prej na svojem nespravljivem stališču, vendar pa so izrekli svoje popolno zaupanje Herriotu. Ker tako zmerni elementi kakor tudi radikali sami pričakujejo končne odločitve od Doumergueja, noče nihče demonstrativno nastopati, da se ne bi javnost razburila. Ta toliko pričakovana odločitev Doumergueja bo bržkone objavljena po seji ministrskega sveta, ki bo 24. t. m. Predsednik vlade Doumergue bo prispel v Pariz jutri zvečer ali najpozneje v torek zjutraj, da bo predsedoval tej pomembni seji vlade. Zato pred torkom ni pričakovati nikakih važnejših izprememb v političnem položaju.

»Oeuvre« doznava, da se bodo pred sejo ministrskega sveta v torek vršili važni politični razgovori in da bo Doumergue takoj po prihodu v Pariz konferiral z ministroma Herriotom in Tardieujem, zlasti pa z zunanjim ministrom Barthoujem, ki je na seji vlade 20. t. m. odločno zahteval, naj se položaj čim prej razčisti. Eno je gotovo, pravi list, da prevladuje tako v levičarskih kakor v desničarskih krogih mnenje, da mora minister Tardieu za vsako ceno izstopiti iz vlade. Sicer pa, dodaje »Oeuvre«, tudi v sami okolici Tardieuja izjavljajo, da bi pristal na ostavko, če bi Doumergue zahteval od njega nove žrtve. List naglaša na koncu, da bi po sodbi političnih krogov tudi Herriot izstopil iz vlade, če bi Tardieu demisioniral, in sicer zato, da bi imel popolnoma proste roke za svoje nadaljnje nastope. Tako bi politično ravnotežje sedanje kombinacije ostalo neizpremenjeno in politika medstrankarskega premirja bi se mogla nadaljevati do ponovnega sestanka parlamenta, tako da bi sedanja vlada mogla uspešno izvajati svoj program.

Italija proti Nemčiji

Hudi očitki italijanskega tiska proti hitlerjevski Nemčiji v obrambi Avstrije

Rim, 22. julija. r. Protirevizionistična teza italijanske vlade je potisnjena v ozadje. Fašistični tisk ima sedaj nalogo, da pred vsem drugim poudari protirevizionistično stališče italijanske vlade v avstrijski zadevi. Čeprav je doslej Italija podpirala Dollfussov režim v Avstriji, so vendar listi pazili, da se njen protirevizionizem v pogledu Avstrije ne poudarja ne samo zaradi ozirov napram Nemčiji, temveč tudi zato, da se ne kompromitira revizionistična teza sploh. Sedaj so bili ti oziri opuščeni. **Italijanski listi ne odobravajo samo, temveč tudi navdušeno pozdravljajo energične ukrepe, ki jih je avstrijska vlada podvzela proti narodnim socialistom v Avstriji, pri čemer izražajo željo, da se bo poslednji ofenzivi kancelarja Dollfussa posrečilo zatreti teroristično akcijo hitlerjevcev v Avstriji.** »Giornale d' Italia« pravi, da so njihovi zločini presegali vse meje, zaradi česar spremlja vsa Evropa, razen Nemčije seveda, z neprikritimi simpatijami odredbe Dollfussove vlade. Če bi se imelo kaj očitati avstrijski vladi, je bila njena dosedanja neodločnost. Dollfuss je verjel, da bodo zločinci prišli k pameti in zato ni hotel z njimi obračunati s silo. Sedaj jih je končno zadela zaslužena kazen, kar je popolnoma v redu. Politika atentatov se ni mogla več prenašati, čeprav je prav ta politika, ki so jo izvajali narodni socialisti, izkopala jarek med Nemčijo in Avstrije ter izzvala dvom v lojalnost hitlerjevske Nemčije. List pri tem odkrito poudarja, da pada odgovornost za teroristično akcijo v Avstriji predvsem na Nemčijo, ker je že vsakemu jasno, da je imela pri tem glavni delež. Teroristične organizacije so imele po trditvi rimskega oficioznega lista svoje sedeže na ozemlju Nemčije. Nesporno je ugotovljeno, da so bile prenešene v Avstrijo velike količine orožja ter razstreliv iz Nemčije. Vprašanje je, v koliko je pri tej akciji udeležena nemška vlada, če pa ni, je nerazumljivo, zakaj ni podvzela ukrepov za njeno onemogočenje, da bi tako pred vso Evropo odvrnila s sebe odgovornost. Če tega ni mogla storiti, potem to pomeni, da je njena avtoriteta slaba. Nastopil je trenutek, ko se mora Nemčija odločiti. Če bo nadaljevala to destruktivno akcijo, jo bodo obsodile vse druge države in bo postala po lastni krivdi osamljena v moralnem in političnem pogledu. Italija je doslej podpirala, poudarja »Giornale d' Italia«, nacionalna stremljenja Nemčije, kjerkoli je mogla, ker je smatrala to za potrebno v interesu pravičnega miru. Italija pa je med tem tudi vedno jasno poudarjala, da se vprašanje Avstrije ne sme reševati s silo in da se proti Avstriji ne sme voditi politika nasilstva. Načela, na katerih temelji italijanska zunanja politika in ki se v bistvu strinjajo z osnovnimi smernicami evropske politike, se ne smejo postavljati v preizkušnjo. Teroristični atentati, ki jih povzročajo nemški agitatorji, ogrožajo resno odnošaje med Italijo ter Nemčijo, ki postajajo z vsakim dnem težavnejši. Razen tega spravlja ta teroristična akcija Nemčijo v nevarnost, da se dvignejo proti njej nove bariere nezaupanja ter neprijateljstva, ki ne bodo koristile niti njej, niti evropskemu miru niti mednarodnemu sodelovanju.

Berlin, 22. julija. d. Glede na stališče, ki ga je zavzel rimski »Giornale d' Italia« za Avstrijo proti Nemčiji, pripomnja »Berliner Tageblatt«:

Čeprav je bil morda članek rimskega lista dobro mišljen, ga ne smatramo primernega za pospeševanje nemško-italijan. odnošajev, če se prisoja Nemčiji zaradi žalostnih dogodkov v Avstriji odgovornost, ki jo ne more prevzeti. Vzroki za teror v Avstriji so v njej sami ter v oddaljenosti politike zveznega kancelarja dr. Dollfussa od mnenja večine prebivalstva.

Skrivnostna zadeva avstrijske policije

Na Dunaju umorjeni narodni socialist Zimmer je bil agent provokater avstrijske tajne policije

Dunaj, 22. julija. r. Na zahtevo tedanjega ministra za javno varnost Feya je avstrijska vlada sklenila meseca junija, da organizira tajno državno policijo po zgledu nemške državne tajne policije in ruske Čeke. Za šefa tega novega policijskega aparata je bil imenovan znani šef vohunske službe avstro-ogrske monarhije, general Maks Ronge.

General Ronge je bil eden izmed onih avstrijskih oficirjev, ki so se posebno »odlikovali« v času vojnih let. **Kot šef vojaškega tajnega informacijskega urada je bil, kakor sam priznava v svoji knjigi o vohunstvu v stari Avstriji, pobudnik mnogoštevilnih procesov proti slovanskim politikom in vojakom.**

Na podlagi njegovega vohunskega dela in »vojaškega strokovnega mnenja« je bilo izvršenih na stotine smrtnih kazni v Srbiji, Bosni, Dalmaciji, Galiciji in v nekaterih pokrajinah, ki pripadajo danes Češkoslovaški. V svoji knjigi navaja general Ronge več desetin imen umorjenih Jugoslovenov, ki so bili justificirani samo zato, ker so bili pripadniki »srbskega naroda morilcev«.

Po vojni so tega generala, ki je sicer mrzil novo avstrijsko svobodno državo, kljub vsemu sprejeli v državno službo. Bivši kancelar dr. Seipel, ki je bil kakor general Ronge, fanatičen habsburški legitimist, mu je poveril vso informativno službo za vojsko, Heimwehr in druge fašistične organizacije. Socialni demokrati so večkrat protestirali v parlamentu proti vohunski delavnosti generala Rongeja, ki nosi odgovornost za smrt mnogih nedolžnih Srbov, Čehov in Poljakov. Ronge je kljub vsemu ostal v službi in je uspešno nadaljeval svojo kariero.

Avstrijska tajna državna policija je prav sedaj zapletena v važno afero. Kakor znano, je bil pred dnevi sredi Dunaja umorjen narodni socialist Kornelij Zimmer. Čeprav se niti policiji niti njegovim sorodnikom ni posrečilo dobiti kako sled za morilci, je policija takoj objavila, da je padel kot žrtev narodno-socialističnega maščevanja. **Medtem se je zvedelo, da je bil Zimmer, ki je bil pristaš narodne socialistične stranke in ki je potoval pogosto kot kurir med Dunajem in Monakovim, istočasno vohun v službi generala Rongeja in njegove tajne policije. Imel je nalogo, da sporoča Rongeju informacije iz narodno-socialističnega tabora in da hujska kot agent provokater svoje strankarske tovariše k atentatom.**

Kakor je iz navedenega razvidno, dela general Ronge tudi sedaj po vohunskih metodah stare Avstrije. **»Neue Zürcher Zeitung« je objavila vest z Dunaja, ki potrjuje, da je Zimmer delal na račun avstrijske tajne policije in da je Rongeju za plačilo izdajal svoje strankarske tovariše.**

Kolik pomen pripisuje dr. Dollfuss novi tajni policiji, se vidi iz razširjenja tega aparata. Kakor se doznava, so bili preseljeni iz državne zgradbe v Herrengasse št. 7 v pravosodno ministrstvo in nekateri drugi uradi v vojno ministrstvo na Stubenringu, da bi se dobil prostor za nove oddelke državne tajne policije.

Odlikovanje Šabca

Šabac, 22. julija. p. Danes je bilo na slovesen način izročeno mestni občini Šabcu odlikovanje, red Karadjordjeve zvezde z meči, s katerim jo je odlikoval Nj. Vel. kralj ob priliki njene slovesne proslave za herojska trpljenja v vojni. Na slavnostni seji občinske uprave je pozdravil predsednik občine Grozić najprej zastopnika Nj. Vel. kralja, generala Kostića, ki mu je izročil nato visoko odlikovanje. Predsednik občine se mu je zanj zahvalil v iskrenih besedah ter ga prosil, naj sporoči Nj. Vel. kralju izraze najiskrenejše vdanosti in zvestobe prebivalstva Šabca.

Opozorilo Madžarski

Praga, 22. julija. p. Listi objavljajo zelo obširna poročila o sporazumu, ki je bil sklenjen v Beogradu med jugoslovensko in madžarsko vlado, glede obmejnega prometa. Pri tem izražajo svoje zadovoljstvo, ker je bil spor mirno rešen ter opozarjajo madžarsko vlado, naj v bodoče tudi z ostalimi sosedi ne poostruje odnošajev ter se ne pritožuje za vsako malenkost pri Društvu narodov. Kakor znano, je bila z včerajšnjim sporazumom likvidirana madžarska pritožba proti Jugoslaviji, ki je bila nedavno predložena Društvu narodov.

„Vrnitev v leto 1914“

London, 22. julija. AA. »Dailly Telegraph« komentira izjavo Stanleya Baldwina o povečanju britanskega letalstva in pravi, da more britanski narod popolnoma zadovoljiti samo pariteta in nič drugega. »Morningpost« pa pravi: Vlada je napovedala samo povečanje letalstva, ne pa paritete. Zato nihče ne more očitati Veliki Britaniji, da ne bi bila zmerna. »Times« pravi, da je nameravano zvišanje, zlasti v kvalitetnem pogledu zelo zmerno, dokaz, da se britanska vlada zaveda svoje odgovornosti in se ne vdaja paniki. »Manchester Guardian« pa piše o »vrnitvi leta 1914«.

Priprave za posaarski plebiscit

Berlin, 22. julija. AA. Nemški listi so z zadovoljstvom sprejeli vest o imenovanju Angleža Hemsleya za glavnega upravnika policije za Posaarje. Listi mislijo, da bo Hemsley svojo dolžnost nepristransko opravljal in da bo v tem smislu vplival tudi na svoje podrejeno osebje, med katerim je tudi mnogo nemških emigrantov.

Belgijski pooblastilni zakon

Bruselj, 22. julija. AA. Poslanska zbornica je z 89 glasovi proti 77 sprejela zakonski predlog, ki daje vladi za dobo 6 mesecev pooblastilo, da sme izdati po lastni uvidevnosti ukrepe za finančno in gospodarsko obnovo države. Sedem poslancev se je glasovanja vzdržalo.

Nesreča pri letalski tekmi

Pariz, 22. julija. g. Ob otvoritvi včerajšnje letalske tekme za veliko nagrado Francije, se je zgodila na letališču Douville smrtna nezgoda. Mehanika, ki je hotel pognati propeler prvega letala, je ubilo na mestu. Letalec je kljub temu startal z 20minutno zamudo.

Japonski odgovor

Po napovedi Anglije, da bo povečala svojo oborožitev v zraku, je tudi japonska vlada sklenila izpopolniti svoje letalstvo

Tokio, 22. julija. d. Japonski politični krogi zasledujejo z veliko napetostjo dogodke v Evropi, v kolikor se tičejo oboroževanja posameznih držav. Baldwinova napoved, da bo Anglija v prihodnjih letih podvojila in izpopolnila svojo oborožitev v zraku, je avtomatsko zbudila v japonski javnosti misel o potrebi povečanja japonske oborožitve. Listi poudarjajo, da pomeni Baldwinova izjava v angleškem parlamentu naravnost poziv japonski vladi k oboroževanju.

Vojno in mornariško ministrstvo sta te dni sklenili, da se takoj porabijo redna proračunska sredstva, ki so na razpolago za drugo polovico leta, za izpolnitev vojaškega in mornariškega letalstva. **Razen tega zatrjujejo, da se že nekaj dni vrše velike priprave za povečanje letališč v srednji in južni Japonski, ki naj bi se opremila z najmodernejšimi pridobitvami. Istočasno je vojno ministrstvo otvorilo sedem novih letalskih šol, za katere so izbrali gojence predvsem iz pionirskih čet.**

Tokio, 22. julija. d. Japonski ministrski predsednik Okada je poveril prejšnjemu ministrskemu predsedniku Saitu nalogo, da odpotuje v diplomatski misiji v Washington, kjer naj bi dosegel zboljšanje odnošajev med Ameriko in Japonsko. Saito je izjavil, da je pripravljen sprejeti to nalogo. V Washingtonu se bo razgovarjal, kakor trdijo, z Rooseveltom **o mornariškem vprašanju, o političnem položaju na Kitajskem in v Mongoliji, o mandžurskem vprašanju ter o skupnem gospodarskem sodelovanju v vzhodni Aziji.** Kdaj bo Saito odpotoval v Ameriko, bo vlada šele določila.

Akcija proti VMRO

Novi ukrepi bolgarske vlade za izsleditev Vanče Mihajlova — Aretacije makedonstvujuščih se množe

Sofija, 22. julija. r. Po odredbi nove bolgarske vlade, naj se aretira vodja VMRO Vanča Mihajlov, so pričele krožiti po Sofiji razne verzije. Tako so trdili, da se še nadalje skriva v Sofiji, kjer kuje nove načrte proti sedanjemu režimu v Bolgariji. Ker je vlada zvedela za te govorice, je sedaj izdala drugo še strožjo odredbo, v kateri zahteva od policijskih in vojaških oblasti, da morajo Mihajlova na vsak način izslediti ter aretirati. Zato je policija izvršila nove preiskave ter aretirala še nekatere vplivnejše voditelje VMRO, katerih imena pa se za sedaj še čuvajo v tajnosti.

Dejstvo je, da politična policija še vedno zasleduje pristaše VMRO. Kakor se je zvedelo, je v petek ponoči povsem nepričakovano vdrla v prostore kooperacije sv. Trojice na bulvaru K. Stojilova ter izvršila preiskavo. Ob tej priliki je našla skrita v neki sobi znana člana VMRO Slavo Nečeva Georgijeva z imenom Čavčeto ter Petra Grebenarova. Prvi je sodeloval pri mnogih zarotah in umorih ter je bil obsojen v dosmrtno ječo, vendar pa je bil v času vlade Mušanova pomiloščen. Policija je oba aretirala in zaslišala. Pri zaslišanju je Čavčeto nastopil zelo drzno.

»Obilić« v Sofiji

Sofija, 22. julija. AA. Na povratku iz Rumunije je pevsko društvo »Obilić« iz Beograda davi prispelo pod vodstvom svojega dirigenta Dragutinovića z brzim vlakom iz Varne v Sofijo. Na sofijski postaji je goste prisrčno sprejelo bolgarsko pevsko društvo »Gusle« s svojim predsednikom Kantadžijem na čelu. Člani »Obilića« so si danes ogledali mesto, zvečer so se pa z brzim vlakom odpeljali v Beograd.

Nemci prepovedujejo tri liste

Berlin, 22. julija. AA. Vlada je prepovedala uvažanje stockholmskega lista »Dagens Nyheter«, češ, da njegovo pisanje škoduje dobrim odnošajem med Nemčijo in Švedsko. Prepoved velja za tri mesece.

Nesreča nemške himalajske ekspedicije

London, 22. julija. AA. Iz Simle poročajo, da se definitivno potrjuje vest, da so člani nemške himalajske ekspedicije Merkl, Wieland in Welzenbach našli smrt v snežnem metežu, ko so plezali na Nangaparbat. Razen njih je izgubljenih doslej tudi sedem njihovih nosačev domačinov.

Dva bratca sta utonila v Savi pri Vikrčah

Ljubljana, 22. julija.

Včeraj popoldne okoli 17. ure sta se kopala v Savi v Vikrčah 11letni Jurij in 9letni Janko, sinova g. Štancarja iz Zagreba, bivajoča na počitnicah pri starem očetu v Vikrčah. Pri kopanju je bila z njima mati, ki je pazila nanju, a ker sta znala dobro plavati, ni niti mislila na nesrečo. Naenkrat pa sta dečka izginila, da mati ni niti vedela kako. Bržkone sta zašla v vrtinec, ki ju je potegnil na dno.

Trupel še niso našli. Kdor bi ju našel, naj obvesti o tem g. Rada Hribarja, industrijca v Ljubljani, Zaloška cesta 14, telefon št. 2205, ki je stric obeh tako tragično preminulih fantkov.

Šoferska stavka v Ameriki

New York, 22. julija. AA. Iz Minneapolisa poročajo, da so zastopniki šoferskega sindikata izjavili, da pristanejo na posredovanje delovnega ministrstva za ukinitev stavke šoferjev tovornih avtomobilov šele tedaj, kadar jim obljubijo, da ne bodo proti njim rabili orožja. Drugače je včeraj v Minneapolisu vladal mir.

Lep manifestacijski shod JNS v Ribnici

Udeležilo se ga je nad 1200 pristašev JNS, ki so odločno obsodili klevetniško kampanjo nasprotnikov in izrazili zaupanje in zvestobo JNS

Ribnica, 22. julija.

Danes se je vršil v središču kočevskega sreza, v Ribnici velik shod JNS, na katerem se je zbralo nad 1200 odličnih pristašev jugoslovenske nacionalne fronte. Nasprotniki iz klerikalno-bojevniškega tabora so sicer napeli vse sile, da bi odvrnili ljudi od udeležbe, vendar pa jim to ni uspelo, čeprav so se poslužili v to svrho celo vere in cerkve. Za isti čas, ko je bil napovedan shod, je namreč ribniški dekan odredil v proslavo svetega leta, ki se praznuje sedaj menda že tretje leto zaporedoma, procesijo k Sv. Frančišku. Ženski svet je šel k procesiji, moški so se pa zbrali pred dekliško meščansko šolo, kjer je bil postavljen govorniški oder.

Že kmalu popoldne so začeli od vseh strani prihajati nabito polni z zelenjem in zastavami okrašeni kmečki vozovi od blizu in daleč. Vseh se je pripeljalo na shod v Ribnico 52 kmečkih vozov. Med sviranjem harmonikarjev, petjem in vriskanjem so prihajali z vseh strani, nekateri celo po 20 in še več kilometrov daleč, tako da je množica vedno bolj naraščala.

Shodu je predsedoval predsednik krajevne organizacije v Ribnici banovinski svetnik g. **Arko**, ki ga je otvoril in pozdravil predvsem sreskega poslanca in ministra n. r. g. Ivana Puclja, ki so ga pozdravili zborovalci z dolgotrajnimi in navdušenimi ovacijami. Z enako toplimi simpatijami so pozdravili tudi senatorja Miljutina Dragovića ter narodne poslance gg. Ivana Ureka, Albina Komana in Milana Mravljeta. Na predlog predsednika zbora g. Arka je bila odposlana pozdravna brzojavka šefu stranke in predsedniku vlade g. Nikoli Uzunoviću.

G. **Arko** je v svojem nagovoru podal tudi obračun svojega dela v banovinskem svetu in naglasil, da se je v zadnjih letih, odkar je na krmilu JNS, storilo za kočevski srez mnogo več kakor prej vseh 10 let. To je pač najbolješe spričevalo in dokaz, da so JNS interesi ljudstva prvi. Zborovalci so sprejeli njegova izvajanja z navdušenim pritrjevanjem, ki je bilo obenem tudi dokaz priznanja njegovemu marljivemu in požrtvovalnemu delu.

Navdušeno pozdravljen je nato povzel besedo

minister Ivan Pucelj

Najprej je orisal splošne gospodarske in politične razmere in pojasnil razvoj političnih dogodkov po 6. januarju. Razkrinkal je demagoško početje onih, ki so sodelovali v diktatorskem režimu 6. januarja in brez ugovora podpirali vse, kar sedaj proglašajo za slabo in nič vredno. V svojem govoru se je dotaknil tudi raznih bojevniških in drugih klevet, ki so jih gotovi ljudje v zadnjem času s toliko vnemo širili med ljudstvom. Pojasnil je tudi, kako je prišlo do tega, da je podal ostavko na ministrski položaj, ter naglasil, da je odstopil prostovoljno, da bi mogel iti med svoje volilce. Minister g. Pucelj je ostro obsodil zgagarje in zdražbarje, ki so tako naivni, da si domišljajo, da bodo podedovali bivšo SLS. Po zavrnitvi raznih klevet o posameznih predstavnikih JNS je g. minister v daljših izvajanjih poudaril nujno potrebo složnega dela, ker bo le na ta način mogoče rešiti pereča gospodarska vprašanja, zlasti pa vprašanje našega denarstva, brez česar ni izhoda iz sedanje gospodarske stiske. Pozval je zborovalce, naj vselej in povsod delajo za slogo, one pa, ki jo podirajo, bo ljudstvo že samo spoznalo in obsodilo. Izvajanja g. Puclja so bila sprejeta z viharnim odobravanjem.

Senator Miljutin Dragović

je pozdravil zborovalce v imenu srbskih seljakov in se v svojem govoru bavil zlasti s početjem narodne stranke ter razgalil njeno demagoštvo. Eden izmed glavnih gromovnikov narodne stranke po Sloveniji g. Miloš Dragović je namreč brat senatorja Miljutina Dragovića, ki ga je označil za neizkušenega mladeniča, ki se v svojem lastnem srezu ne sme niti pokazati, kaj šele, da bi tam prirejal shode. Obširno se je bavil s pomenom 6. januarja in tudi s svoje strani podčrtal potrebo narodne sloge. Ministru g. Puclju je izrazil priznanje in zahvalo vsega kmečkega prebivalstva. Med viharnim pritrjevanjem je naglasil, da je JNS edina politična organizacija, ki more v sedanjih razmerah zavzeti odgovornost za upravo države in da to ni stranka v starem strankarskem smislu, marveč organizacija, ki združuje vse pametne in trezne može za koristno in plodonosno delo v korist kralja, naroda in države.

Nato je govoril narodni

poslanec Albin Koman,

ki je obširno orisal delo vlade, parlamenta in slovenske parlamentarne delegacije. Omenjajoč razne zakone, ki so bili izdani pod režimom JNS, je naglasil, da je bila prva in glavna skrb posvečena reševanju gospodarske krize in zboljšanju položaja malega človeka. Obsodil je tudi demagoštvo »Domoljuba« in »Gorenjca«, ki ponatiskujeta razne laži in klevete iz »Edinosti«, čeprav so bile že davno javno ovržene. To je dokaz, da tem ljudem ni ne za stvarno delo, ne za stvarno kritiko, marveč, da hočejo samo metati blato na predstavnike JNS in širiti med ljudstvom razdor in sovraštvo.

Naslednji govornik je bil narodni

poslanec Ivan Urek,

ki se je v svojem govoru dotaknil bojevniške akcije in agitacije narodne stranke ter naglasil, da je le spričevalo lahkovernosti našega kmečkega ljudstva. Ljudje nič ne pomislijo, kdo so ti odrešeniki, ki se hodijo ponujat, nič ne vprašajo, kaj so storili doslej za ljudstvo, in slepo ploskajo vsakemu še tako neumnemu zabavljanju. Na konkretnih primerih bojevniških spletk in demagoštva narodne stranke je dokazal, kako bedasta je ta demagoška akcija. Pozival je zborovalce, naj dvigajo ponos kmečkega stanu in se ne pustijo več vleči za nos od docela neznanih ljudi in od takih, ki bi radi živeli na račun tujih žuljev, sami pa nimajo prav ničesar pokazati, da bi bili sploh kdaj kaj storili za ljudstvo.

Zadnji govornik je bil

poslanec Milan Mravlje,

ki je v temperamentnem govoru opozoril na primer trboveljskih rudarjev in odločne intervencije vlade in JNS v korist bednih rudarjev. To je pač najboljši dokaz, da je JNS zares prava ljudska stranka, ki posveča prvo in glavno skrb malemu človeku. Omenil je tudi važnost agrarne reforme baš v kočevskem srezu in pozval zborovalce, naj se še trdneje oklenejo JNS ter širijo med ljudstvom ideje narodne sloge, kajti samo s složnim delom bomo premagali vse težave in našli pot v boljšo in lepšo bodočnost.

Soglasno in z viharnim pritrjevanjem je bila nato sprejeta

resolucija,

ki zahteva čim prejšnjo zgraditev železniške zveze z morjem, preureditev državne ceste Ljubljana - Sušak, brezpogojno izvedbo agrarne reforme na veleposestvu kneza Auersperga, ustanovitev lesne strokovne šole v Ribnici, znižanje taks za potne liste in krošnjarska dovoljenja, izvajanje javnih del, upoštevanje lesne trgovine dravske banovine pri sklepanju trgovinskih pogodb, omiljenje davčne prakse ter priključitev občin Drage in Trave k občini Loški potok.

Z zahvalo za mnogoštevilno udeležbo, ki je presenetila vse nasprotnike tako hudo, da so se kar poskrili, je predsedujoči gosp. Arko po dveurnem trajanju zaključil zborovanje. Po zborovanju je minister g. Pucelj sprejemal razne deputacije in dajal pojasnila.

Tri nesreče v planinah

Posebno nevarno je poškodovan 19letni Ljubljančan Anton Zidar, ki se je ponesrečil na Ratitovcu

Ljubljana, 22. julija.

Davi okrog tričetrt na 10 je prejela ljubljanska reševalna postaja obvestilo, da se je na Ratitovcu nevarno ponesrečil 19letni dimnikarski pomočnik Anton Zidar iz Ljubljane, stanujoč na Sv. Petra nasipu 39. Reševalni avto se je takoj peljal do gostilne »Ratitovca« v Češnjicah pri Železnikih, kamor so prenesli ponesrečenca, in se vrnil v Ljubljano okrog pol 13. ure.

Kolikor smo mogli dognati, je šel davi ponesrečeni Anton Zidar z manjšo družbo iz Ljubljane na Ratitovec. Na nevarnem mestu si je hotel natrgati planik, pa mu je zmanjkalo tal in je padel v prepad, baje 30 metrov globoko. Tovariši in drugi so ponesrečenca, ki si je pri padcu razbil lobanjo, si zlomil roko in bržkone tudi nalomil hrbtenico, prenesli nezavestnega do gostilne »Ratitovca«, odkoder ga je avto prepeljal v ljubljansko bolnišnico, kjer se do večera še ni zavedel. Njegovo stanje je zelo kritično.

●

Kamnik, 22. julija.

V Kamniške planine je odšlo danes izredno mnogo tujcev. Nekaj turistov je naskočilo Grintovec. Med njimi je bil tudi neki turist iz Kranja. Plezal je po neki steni, ko ga je nenadoma zajela gosta megla. Izgubil je orijentacijo ter padel precej globoko na skalnata tla in se pri tem občutno poškodoval. Nesrečo so opazili drugi turisti, ki so mu priskočili na pomoč ter odnesli ponesrečenca v Cojzovo kočo na Kokrškem sedlu in odtam v Bistrico, odkoder so o nesreči telefonično obvestili podružnico SPD v Kranju. Tajnik g. Košelj je ukrenil potrebno za prevoz ponesrečenca v Kamnik.

Med tem pa je že dospela novica, da se je v dolini Pele ponesrečil znani kamniški sportnik g. Ivan Kumer. Plezal je po steni, pri tem pa se mu je odlomil klin. Padel je 20 m globoko in drčal še dalje po strmem bregu. Dobil je hudo rano na glavi in poškodbe na rokah, vendar pa je bil še toliko pri močeh, da je s pomočjo nekega turista prišel v bistriško kočo. Tu je že čakal Kregarjev avtomobil iz Kamnika, ki je ponesrečenega turista prepeljal v Kamnik.

Kranjskega ponesrečenca, ki so ga prenesli s Kokrškega sedla, pa z navadnim avtomobilom niso mogli prepeljati, ker je imel prehude poškodbe. Spravili so ga do Meceslovca, do koder se je pripeljal nasproti reševalni voz kamniške smodnišnice, s katerim so nato oba ponesrečenca prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Zagrebški sokolski zlet

Vzorna ureditev zdravstvene službe za glavne dneve zagrebškega jubilejnega sokolskega zleta

Zagreb, 22. julija. Na svečanosti jubilejnega sokolskega zleta v Zagrebu pričakujejo velikanske množice Sokolov. Zletni zdravniški odsek, ki ga tvorijo vsi zdravstveni činitelji, bo skrbel za zdravstvene razmere in za prvo pomoč. Odseku načeluje dr. Stevan Matić. Organizatorno delo opravlja 14 zdravnikov kot izvršilni odbor odseka. Med zletom bo na razpolago 80 zdravnikov in 100 samaritancev. Na zletišču je glavna centralna ambulanta in pet pomožnih ambulant. Glavna ambulanta je na vzhodni strani zletišča takoj pri garderobah, nedaleč od glavnega vhoda za nastope. Nahaja se v moderno zgrajeni leseni stavbi s 6 prostori, vsak meri 4 × 6 m, na vsaki strani so po tri sobe s širokim hodnikom. Opremljena je z vsemi potrebnimi instrumenti in zdravili, ki so potrebni ambulanti. Ima tudi telefon, električno napeljavo, vodovod in lastno stranišče. V njej je 30 postelj, posebej za moške in posebej za ženske. Službo bodo vršili dva do trije zdravniki, od katerih bo eden kirurg s potrebnim pomožnim osebjem. V to ambulanto pridejo vsi tisti, ki jim bo potreben daljši odmor in posebna pozornost.

Zdravstveno nadzorstvo na zletišču in na tribunah bodo vršile pomožne ambulante, po ena na vsakem vogalu zletišča, ena pa pri vhodu za nastope. Vse so pod tribunami. Vsaka ima po dva prostora, enega za ambulanto, v drugem je pa 4 do 6 postelj. Vsaka takšna postaja ima po enega zdravnika in potrebno pomožno osebje, ter najmanj en par nosil.

Zletišče je razdeljeno na zdravstvene sektorje, od katerih pripada vsak svoji postaji. Ambulante so podobno urejene kakor glavna postaja, le da so mnogo manjše. Pred vsako teh ambulant bo stal sanitetni avto.

Prihod ameriških Sokolov

Zagreb, 22. julija. n. V Zagreb je prispelo dopoldne 18 Sokolov iz Amerike, ki so jih slovesno sprejeli. Pred kolodvorom je bila postavljena častna četa sokolske župe Zagreb z godbo. Ganljiv pozdravni nagovor je imel starešina zagrebške župe dr. Oton Gavrančić. Ameriški Sokoli se bodo udeležili sokolskega zleta v Zagrebu. Med njimi je več takih, ki so se rodili v Ameriki in so sedaj prvič v Jugoslaviji. S seboj so pripeljali tudi dva otroka, ki sta v Ameriki izgubila starše in ju bodo izročili sorodnikom.

Telovadni nastop kamniškega Sokola ob 30 letnici

Kamnik, 22. julija.

Kamniški Sokol je z uspelim telovadnim nastopom proslavil svoje 30letno delovanje. Oficijelno je društvo proslavilo 30letnico ustanovitve že pomladi z akademijo v čitalnični dvorani, na sinočnem nastopu pa je vnovič pokazalo uspehe svojega dela. Kamničani so se ob tej priliki spomnili one dobe pred 30 leti, ko so na pobudo bratov Pestotnika, Ambrožiča, Drenika in Janka Žagarja pričeli snovati pripravljalni odbor za ustanovitev Sokola. Narodno zavedno meščanstvo se je z navdušenjem oprijelo dela in že ustanovni občni zbor je pokazal, da bo Sokol v Kamniku lepo uspeval. Za prvega starosto je bil izvoljen br. dr. Alojzij Kraut, za podstarosto br. dr. Rihard Karba, za načelnika pa br. Janko Polak. Ko je prvi starosta zaradi zapostavljenosti leta 1917 odložil to mesto, je bil izvoljen za starosto dr. Karba, ki je vodil kamniškega Sokola do svoje prerane smrti v lanskem letu. Njegov naslednik je zdaj br. Stane Vedlin. Kamniški Sokol je vzgojil lepo število dobrih telovadcev, ki so na tekmovanjih dosegali lepe uspehe. To je bila pred vsem zasluga požrtvovalnih načelnikov. Prvemu načelniku Polaku so sledili bratje Tvrdy, Deisinger, Kokalj, Poljanšek, Kraut, Smeraje in Hribar, sedanji načelnik pa je br. Emil Rus.

Za letošnji telovadni nastop si je kamniški Sokol izbral nenavaden čas in kraj: večerni nastop na Glavnem trgu. Pokazalo se je, da je bila ta misel zelo posrečena in je mnogo pripomogla, da je bil obisk prireditve tako velik. Ob 20. je krenil po mestu sokolski sprevod z društvenim praporom na čelu. Ob živahnem vzklikanju občinstva je sprevod obšel mesto in Šutno ter se vrnil na Glavni trg. Tu se je zbralo toliko občinstva, kakor ga še niemo videli na nobeni sokolski prireditvi v zadnjih petih letih.

Ob 21 so se pričeli telovadni nastopi vseh oddelkov. Izvedba je bila po večini prav dobra, pri nekaterih oddelkih celo odlična. Vaje je spremljala na klavirju ga. Kendova, ki je prejela za trud krasen šopek ob odobravanju vsega občinstva. Orodna telovadba članov na drogu in bradlji je bila vzorna. Telovadbo je zaključil strumni nastop starejših članov, ki so lepo izvajali vaje s palicami. Občinstvo je njihov nastop živahno aklamiralo in marsikdo izmed starejših Sokolov se je odločil, da bo vnovič pričel posečati telovadbo. Občinstvo se je razšlo zadovoljno z lepo prireditvijo, ki je kamniškemu Sokolu lahko v ponos in v izpodbudo za nadaljnje delo.

Francoski poslanik v Djakovu

Na poti na Bled se je predstavnik Francije poklonil v Djakovu spominu škofa Strossmayerja

Djakovo, 22. julija. AA. Snoči se je na avtomobilski vožnji na Bled ustavil v Djakovu francoski poslanik na našem dvoru Paul Emile Naggiar. Bil je gost djakovskega škofa dr. Aksamovića, ki je priredil svečano večerjo. Razen poslanika so bili na večerji tudi francoski konzul v Zagrebu g. Garot, predsednik Društva prijateljev Francije v Djakovu Belić, profesorja bogoslovja Schutz in Ivančić ter dopisnik agencije Havas Beogradu Hansbutler. Na večerji je škof napil francoskemu poslaniku ter se mu zahvalil za njegov obisk v rezidenci velikega Strossmayerja, enega izmed največjih pobornikov jugoslovenske misli. Za nagovor se je zahvalil francoski poslanik s temi besedami:

Srečen sem, da se mi je danes vendarle ponudila priložnost, da se mi je izpolnila ena izmed mojih najtoplejših želj, ki sem jo že davno hotel uresničiti. Najtopleje se zahvaljujem monsinjoru za sprejem, ki mi ga je priredil. Najbolj me je v zgodovini velikega svečenika Strossmayerja, ki ste mu vi vreden naslednik, presunilo to, da vidimo izpolnjene njegove želje in težnje njegovega naroda. Ena izmed najpomembnejših črt cerkve je v tem, da je treba, naslanjajoč se na narod, razumeti ga in mu pomagati, da se izpolnijo njegove težnje. Dvignem svojo čašo v slavo temu velikemu svečeniku, velikemu učenjaku in velikemu Jugoslovenu!

Poslanik g. Naggiar je prenočil v sobi pokojnega vladike Strossmayerja, ki jo še danes hranijo v istem stanju, v kakršnem jo je zapustil pokojni Strossmayer. Dopoldne si je g. Naggiar ogledal katedralo in njene freske ter se posebno ustavil pred ono, ki kaže upodobljeno Strossmayerjevo vizijo: Narod v vseh jugoslovenskih nošah se radosten zbira v svoji svobodi.

Nato je poslanik nadaljeval z avtomobilom vožnjo na Bled.

Redko cerkveno slavje na Breznici

Žirovnica, 22. julija.

Naša župnija, ki ima sedež v bližnji Breznici, je doživela danes slovesen dogodek. Brezniška fara je znana da je v teku zadnjih stoletij dala Slovencem zelo mnogo mož, tako pesnika Prešerna, učenjaka Matijo Čopa, čebelarja Antona Janšo in številne druge. Izredno mnogo pa je izšlo iz naše župnije zlasti duhovnikov, med temi nekaj odličnih narodnih delavcev. Na prvem mestu med duhovniki je nedvomno bivši prvomestnik Ciril-Metodove družbe prelat g. Tomo Zupan, ki bo letos ob božiču slavil 95letnico svojega rojstva in je že daroval svojo železno mašo. V prav vidnih vrstah odličnih prosvetnih delavcev tako na področju verouka, narodnega dela, astronomije in matematike pa je drugi naš župljan in duhovnik kanonik g. dr. Ivan Svetina, ki je danes na Breznici ob vsej slovesnosti daroval svojo biserno mašo, to je mašo ob šestdesetletnici mašniškega posvečenja. Ob tej priliki je omembe vredno, da je bil g. dr. Svetina svoj čas gojenec in učenec prelata g. Toma Zupana in pozneje njegov profesorski tovariš na ljubljanski prvi gimnaziji. Prelat g. Tomo Zupan je g. dr. Svetini tudi pridigal pri novi maši in zdaj po šestdesetih letih mu je danes pridigal tudi pri biserni maši. Tako naključje se pač malokdaj pripeti.

Brezniška župnija se je na slovesnost dobro pripravila. Mlaji in državne zastave so povzdigovale svečano razpoloženje. Prelat g. Tomo Zupan se je pripeljal s svojega posestva na Okroglem pri Kranju na Breznico z avtomobilom v spremstvu pisatelja g. Finžgarja in direktorja Mestne hranilnice g. Pretnerja, ki je njegov najboljši prijatelj, Biseromašnika g. dr. Svetino, ki biva v svojem rojstnem kraju Žirovnici že nad dva tedna, pa so kmalu za tem pospremili na Breznico gasilci na kolesih. Slovesne biserne maše se je udeležilo veliko število krajevne duhovščine, iz Ljubljane pa tudi kanonik g. Stroj.

S svojo pridigo, v kateri je poudaril zasluge in delo biseromašnika dr. Svetine in lepoto domačega kraja, je nestor naših duhovnikov prelat g. Tomo Zupan pokazal še vedno veliko čilost svojega duha. Verniki pa so z obžalovanjem morali spoznati, da častitljivemu svečeniku močno pešajo noge. Oba, prelat g. Tomo Zupan in slavljenec biseromašnik g. dr. Svetina, sta bila deležna velikih dokazov spoštovanja in ljubezni od strani našega trdega gorenjskega človeka, ki globoko spoštuje pravega svečenika, zlasti pa njegovo delo za narod in narodno zavest.

Objave

Opozarjamo poslušalce radia, da bo danes v ponedeljek namestu napovedanih plošč predavanje Kluba prekmurskih akademikov o akciji za popolno gimnazijo v Murski Soboti.

Ignjat Todić ni bil v Rogaški Slatini. Nedeljsko »Jutro« je prineslo iz Beograda vest, da je v soboto popoldne umrl v Rogaški Slatini narodni poslanec g. Ignjat Todić. Kakor nam je sporočila zdravilišška uprava v Rogaški Slatini, je pregledala vse sezname letoviščarjev v Rogaški Slatini, pa njegovega imena ni našla med njimi. Sploh ni v Rogaški Slatini nič znano o smrti poslanca Todića. Morda ga je doletela smrt v kakem okoliškem kraju ali pa v kakem drugem letovišču.

Sokol na Viču se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k tako veličastni proslavi 25letnice, posebno pa številnim dobrotnikom, uredništvoma »Jutra« in »Slovenskega Naroda«, mestni občini ljubljanski, viški občini, krajevnemu šolskemu odboru na Viču in zlasti viškim občanom, ki so ob priliki proslav pokazali veliko razumevanje do sokolskega dela.

Rezultati mariborskih konjskih dirk

Maribor, 22. julija.

Popoldne je priredilo Kasaško društvo v Mariboru na dirkališču v Teznu kasaške in galopne dirke, ki so prav dobro uspele. Dirke so nudile mnogoštevilnemu občinstvu lep užitek. Organizacija prireditve je bila odlična, za kar gre v prvi vrsti zasluga predsednika Kasaškega društva g. Rosenbergu, podpredsedniku g. Königu in drugim funkcionarjem. Dirkam so prisostvovali tudi predstavniki oblastev senator g. dr. Ploj in podžupan mariborskega mesta g. Rudolf Golouh.

Rezultati posameznih dirk so bili naslednji:

I. dirka mesta Maribor v head-vožnji, za 3 do 12 let stare konje iz vseh krajev, proga 1600 m: 1. Krista (Fran Filipič), 2.33 (kilometrski čas 1.37); 2. Ophelia (kobilarna Turnišče), 2.39 (1.41); 3. Baja (Mihael Rasteiger), 2.50 (1.48); 4. Turista (Fran Filipič), 2.10 (2); 5. Nurmi (Ivan Polanec).

II. dirka Petra Mozarta, za 3 do 12 let stare jugoslovenske konje, proga 2100 m: 1. Dorita (kobilarna Turnišče), 3.33 (1.42.5); 2. Ilona (Fran Filipič), 3.39 (1.49); 3. Gospodar (Julij Novak), 3.42 (1.35.7); 4. Liliput (Edvard Weitzel), 4.13 (2.01.7); 5. Nadar (Ivan Polanec), 4.16 (2.08)

III. dirka mesta Maribora, druga vožnja: 1. Ophelia, 2.31 (1.35.1); 2. Krista, 2.42 (1.42.7); 3. Baja, 2.42.2 (1.43); 4. Nurmi, 3.06 (1.58).

IV. Galopna dirka na ravnem, za konje iz vseh krajev, dolžina proge 1600 m: 1. kapetan Ilić, 2 minuti (1.15); 2. podporočnik Popović, 2.4 (1.16); 3. podporočnik Rakočević 2.6 (1.22); 4. podnarednik Stojanović, 2.12 (1.23); 5. narednik Miladinović; 6. narednik Raković; 7. dr. Žgur.

V. dirka Plungerja, za 3 do 12 let stare jugoslovenske konje, ki so do 22. julija l. 1934. vsaj enkrat dirkali, proga 2100 m: 1. Turista (Fran Filipič), 3.59 (1.47.2); 2. Ilona (Fran Filipič), 4.10 (1.58).

VI. dirka mesta Maribora, tretja vožnja: 1. Krista, 2.35 (1.38.2); 2. Ophelia, 2.35.2 (1.38.5); 3. Baja, 2.36 (1.39).

VII. dirka Turnišča, dvovprežna amaterska vožnja za triletne in starejše konje iz vseh krajev, proga 3000 m: 1. Turista in Baja (Fran Filipič), 5.14; 2. Bandi in Doucette (Gvidon Högenwarth), 5.15.3; 3. Dalila in Dorita (kobilarna Turnišče); 4. Dorica in Gospodar (Julij Novak).

Vlomilec v Cerlinovo trgovino prijet

Maribor, 22. julija.

V četrtek okrog 9. je nekdo na mostu v Spodnjem Dupleku zapazil moškega, ki je krvavel iz rane na roki. O tem so bili obveščeni orožniki pri Sv. Barbari, ki so se vračali domov. Neznanec je orožnikom po kratkem obotavljanju priznal, da se piše Milan Širok, da je pribežal iz Gorice in se ranil ob razbiti šipi neke trgovine v Mariboru. Orožnika sta med tem že zvedela o drznem vlomu v Cerlinovo trgovino. Širok ni ničesar tajil, mirno je priznal vlom

Včeraj dopoldne so ga privedli v Maribor in ga zaslišali na policiji. Širok se je v Cerlinovo hišo skril v teku popoldneva ter s pomočjo vetriha odprl vrata, ki držijo iz veže v trgovino. Ko je začul ropot na hodniku, je vzel edinole en plašč in pobegnil skozi luknjo, ki jo je s sekiro izbil v šipi proti parku. Ves onemogel je tam napol obležal in se šele dopoldne napotil proti Slov. goricam. Širok je prišel v Jugoslavijo šele pred nekaj meseci. Bil je v Ljubljani zaradi suma vohunstva zaprt in izgnan, toda se je zopet samovoljno vrnil v Jugoslavijo. Star je 30 let in po poklicu zdravniški sluga.

Počitniški mladinski raj na Rakitni

Ljubljana, 21. julija.

O raznih kolonijah smo že čuli, kako se otrokom dobro godi, ni čuda pa, da nihče ne pove, kako je z našo deco na težko dostopni Rakitni. Šolska poliklinika je pod agil. vodstvom g. dr. Lunačkove postavila lep počitniški dom, ki ga imenujejo domačini zaradi vzorne snage, reda in oskrbe kratkomalo »Špital«. Lična stavba je opremljena z vsem potrebnim, oprema pa je lična in domača. Jedilnico krasijo originalne starine in majolike. Red v hiši in okoli nje pa kaže domačinom, da se da marsikaj narediti brez stroškov. Kdor pozna ogromno delo šolske poliklinike, se mora naravnost čuditi, da si je naprtila še veliko delo v počitnicah. Zaneslo me je tja gori in lahko rečem, da sem bil prav prijetno iznenaden, ko sem videl na lastne oči vse ono, o čemer pišejo otroci domov. Prostor je zelo srečno izbran in solnca je ves dan. Hrana tečna in obilna, tako da bo marsikatera mamica vsa srečna gledala svojo hčerko, kako polnih lic in zdrave barve se bo vrnila. Otrokom ni prav nič dolgčas in nič ne silijo domov, pač pa prihaja ob nedeljah vedno precej »obiskov«, da vidijo kako je s »kolonisti«. Vsakdo je lahko popolnoma brez skrbi, ker so otroci v varnih rokah požrtvovalnih sester. Disciplina je vzorna in zato so tudi uspehi tako lepi. Človek skoro ne bi verjel, da je tako blizu Ljubljane tako krasno zračno zdravilišče, visoko skoraj 800 m. Po uspehih, ki jih dosega v razmeroma zelo kratkem času poliklinika v tem kraju, postajajo tudi drugi ljudje pozorni in prepričan sem, da bode postala Rakitna v kratkem času prav živahno zdravilišče, če bodo prometne prilike boljše. Danes so ceste, ki vodijo na Rakitno, v obupnem stanju. Naj bi se vendar kdo zganil in poslal na novo cesto, ki vodi iz Iške vasi preko Cornjega Iga, cestni valjar, da bi se dala cesta uporabljati. Brez dobrih cest bo ostala Rakitna še nadalje odrezana od sveta. Domačini čutijo bodočnost Rakitne in se pripravljajo k urejevanju tujskih sob.

Kdor hoče svoji deci dobro, naj jo brez skrbi zaupa res prvovrstni in strokovni oskrbi. Brez pooblastila vseh, pa gotovo s pritrjevanjem vseh staršev, ki imajo otroke v koloniji na Rakitni g. dr. Lunačkovi in gg. sestram prav toplo zahvalo za vse njihov trud. R.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Litija dobi meščansko šolo

Na včerajšnjem posvetu so se odločilni činitelji sporazumeli glede kritja stroškov

Litija, 22. julija.

Litija je že pred desetletjem pokrenila akcijo za meščansko šolo. Zaradi raznih ovir pa se je ustanovitev odlašala, dokler ni val splošne gospodarske stiske zatrl misli za vrsto let. Ped tedni smo to vprašanje spet začeli obravnavati. Litijsko društvo »Šola in dom«, ki ga vodita šolski upravitelj g. Dragotin Rostohar kot predsednik in ga. Tončka Jelnikarjeva kot tajnica, je sklicalo zadnjič š rši sestanek svojih članov in zainteresiranih staršev. Za perečo zadevo se zanimajo tudi okoliški občinski odbori, predvsem litijski in šmarski. Največja ovira ustanovitvi meščanske šole je pomanjkanje prostorov. Naša osnovna šola ima le šest učilnic za 6 razredov in 4 paralelke. Razen tega je v našem poslopju tudi obrtna šola. Da bi se meščanska šola vselila v nekatere učilnice osnovne šole, je zato dejansko nemogoče. Uresničenju meščanske šole nas je zelo približal direktor litijske predilnice g. Louis Preiss, ki je na zadnji seji predstavnikov »Šole in dom« in zastopnikov litijskega in šmarskega občinskega odbora, ko je bil izvoljen akcijski odbor za ustanovitev meščanske šole s predsednikom g. dr. Mazkom, obljubil sedanje prazne prostore Dekliškega doma na Stavbah za meščansko šolo.

Po zakonu morajo prevzeti vzdrževanje meščanske šole v poštev prihajajoče občinske uprave. Zato je bilo davi sklicano veliko zborovanje, katerega so se udeležili »Šola in dom«, akcijski odbor in polnoštevilno litijski in šmarski občinski odbor.

Sedanji položaj je opisal predsednik g. dr. Mazek. Referent za meščanske šole pri banski upravi ravnatelj g. Albin Lajovic pa je podal proračun za osnovanje meščanske šole. Zlasti se je zadržal pri proračunu za prvo šolsko leto, zakaj na jesen nameravamo otvoriti I. razred. Izdatki za prihodnje leto, v katere so vnešeni stroški za katehetske nagrade, za plačo in zavarovanje šolskega sluge, za kurjavo pisarne in učilnice, za nabavo opreme za prvi razred in vsa potrebna učila, za učiteljsko in šolarsko knjižnico, za vse pisarniške in šolske potrebščine in za šolske ekskurzije, znašajo po izjavi g. referenta le 18.000 Din. Na to so naši krajevni činitelji pristali. Zadržani poslanec g. Milan Mravlje je pismeno obljubil svojo pomoč. Navzočni banski svetnik g. Gvidon Birolla iz Zagorja je priporočal ustanovitev šole, opozarjal pa je, da bi splošno težavno gospodarsko stanje oviralo najetje posojila. Obljubil pa je vso pomoč.

Zatem so navzočni odborniki osvetljevali zadevo zidanja nove stavbe z raznih gledišč. Prišlo je do živahnega razgovora. V imenu litijske občine je podal stališče predsednik g. Franc Lajovic, v imenu šmarske pa predsednik g. Strman, ki je predlagal, da se zida nova šola na sredini obeh krajev: na Dobravi. G. dr. Grašič je opozarjal, da bi stalo novo poslopje okrog 2 milijona, če naj ustreza vsem pogojem za zidavo šolskih stavb. V primeru, da se najame posojilo na 25letno amortizacijo, bi morala občina povečati svoje občinske doklade za 50 %, trošarino na vino pa za 50 par od litra. V imenu kluba občinskih odbornikov JNS je poročal g. Tinko Kustler o sklepu, da so pripravljeni na najem posojila v znesku 500.000 Din.

Zatem sta zborovala oba občinska odbora ločeno. Na ponovni skupni seji je prečital predsednik litijske občine g. Franc Lajovic sprejete sklepe: naj se zgradi meščanska šola v Litiji in naj se v ta namen zgradi novo nadstropje na osnovni šoli. Občinski odbor bi vzel za potrebna dela pol milijona posojila. Posebna deputacija se bo zglasila v ta namen že v četrtek na banski upravi ter bo stopila tudi v stik z denarnimi zavodi, prvenstveno z Državno hipotekarno banko. Predsednik občine Šmartna pa je povedal sklep svojega občinskega odbora, ki je v primeru, da se zgradi novo poslopje na Dobravi, pripravljen prispevati k gradbi in vzdrževanju šole znesek, kakor jim bo pripadal po proporcu glede na njihovo davčno moč. Sicer pa da bodo plačevali le tisti odstotek za vzdrževanje šole, ki jim ga bo predpisala učna uprava.

S tem, da sta oba odločilna občinska odbora pristala na kritje stroškov za meščansko šolo, nam je ta dejansko že zagotovljena. Ob zaključku so iznesli navzočni razne želje in predloge. G. Ernest Drčar iz Šmartna je opozoril na znesek 150.000 Din, ki ga je bivša okrajna blagajna že pred leti naložila iz svojih sredstev za meščansko šolo. Akcijski odbor bo začel nabiranje prostovoljnih prispevkov, ki se bodo stekali v gradbeni sklad naše bodoče meščanske šole.

Meščanska šola nam je res nujno potrebna. Naš srez je poleg kamniškega edini, ki nima nobene meščanske šole. Iz našega sreza obiskuje zdaj 62 otrok meščanske šole v Ljubljani. Glede na nedavni sklep, da ljubljanske meščanske šole ne bodo več sprejemale podeželskih otrok, je še posebna dolžnost naših odločevalnih činiteljev, da store vse za čimprejšnjo otvoritev meščanske šole v Litiji, ki je središče Zasavja in sedež obširnega sreza pred vrati glavnega mesta naše banovine.

J. Ž.

Prisrčen sprejem ameriške Miss Jugoslavije v Ljubljani

Ljubljana, 22. julija.

Z jutranjim münchenskim brzovlakom je prispela v Ljubljano jugoslovenska lepotna kraljica iz Amerike, gdč. Lilijana **Kuharjeva** iz Clevelanda. Na postaji jo je pričakovalo mnogo občinstva, zlasti njeni ožji sorodniki iz ljubljanske okolice. Navzočni pa so bili tudi izseljeniški referent banske uprave ravnatelj g. Fink, zastopstvo tukajšnje Cunard Line s šefom g. Milavcem in soprogo, zastopniki naših izseljeniških organizacij in poročevalci listov. Ko je vlak privozil s polurno zamudo na postajo, je zbrano občinstvo z intimno prijaznostjo sprejelo ameriško miss Jugoslavijo. Ravnatelj g. Fink jo je pozdravil z lepo prisrčno dobrodošlico. Zastopnica Rafaelove družbe pa ji je izročila šopek lepih rož. Gdč. Kuharjeva, ki jo je dolga vožnja po morju in kontinentu vidno zelo utrudila, se je s pristno slovensko skromnostjo zahvaljevala za vso prijaznost. Naša ameriška miss je interesanten tip mlade slovenske dame: skromna in mondena obenem.

Iz postaje se je vsa družba napotila v hotel Metropol, kjer je zastopstvo Cunard Line svojemu odličnemu potniku na čast priredilo malo južino. Družabnega sestanka se je udeležilo tudi dvanajst ameriških Slovencev, ki so pripotovali skupaj z miss Jugoslavijo. Pri tej priliki je slikar g. Miko **Bambič** izrekel učinkovito zdravico gdč. Kuharjevi v čisti angleščini, na koncu pa je povzela besedo tudi mis Jugoslavija ter pripomnila, da so njeni vtiski v domovini njenih staršev neizbrisni ter da je že ob svojem prihodu vsa navdušena za to deželo, ki jo danes prvič vidi.

Oče gdč. Lilijane Kuharjeve je po rodu iz Notranjih goric, mati pa iz Bevk. Njen oče je v Clevelandu ugleden hišni posestnik in lastnik velikega prevozniškega podjetja, mati pa je znana javna delavka v slovenskem kulturnem gibanju in se udejstvuje tudi literarno. Miss Jugoslavija šteje komaj 18 let in je letos v juniju v Clevelandu dovršila gimnazijo. V domovini svojih staršev se bo bržkone pomudila nekaj mesecev, nato pa se bo vrnila v Ameriko, da se posveti novinarstvu.

Letovanje šentiljskih podmladkarjev JS na Pagu

Pag (Dalmacija), 20. julija.

Od 11. t. m. smo tukaj. 20 otrok pomladka Jadranske straže iz Št. Ilja pri Mariboru. Potovanje do Paga je poteklo v najlepšem redu. Otroci so zdravi in veseli. Večina njih je seveda prvič videla morje. Joj, koliko novega je za vse. V 8 dneh, kolikor časa smo tukaj, je deca že vsa počrnela od solnca. Oni, ki niso znali plavati, so se že naučili. Živimo kakor grofi. Kopljemo se od jutra do večera. Hrana je obilna, dobra in cenena, kar je za nas v današnjem času glavno. Povedati seveda moramo, da jemo štirikrat dnevno in nam teka ne zmanjka. Na stanovanju smo v mirnem hotelu »Velebitu«. Gredo nam vsi na roke. Občina nam je dala celo brezplačno dve kabini. In izleti na vse strani so lepi. Tudi v solarnah smo bili, kamor nas je popeljal ravnatelj z motornim čolnom brezplačno. Le škoda, da ni še soli: vreme je bilo preveč deževno. Zdaj se je, hvala Bogu, vreme preobrnilo na lepše. Upamo, da bomo lahko pred odhodom videli še to. Otroci so se čisto udomačili in so si našli že svoje prijatelje. Je tukaj tudi precej znamenitosti iz starih časov, ki si jih radi ogledujemo. No, ljudje so prijazni, pa nam vse obrazložijo. S seboj imamo fotografa-amaterja, ki nas je slikal v morju.

Pozabil bi skoro povedati, da je kopališče prav prijetno. Sam pesek kakor nalašč za otroke. Tudi dva gozdička sta v bližini. Priporočati je torej, da bi oni, ki se mislijo napotiti na morje, prišli na Pag in se tukaj odpočili. Kraj je zelo miren in prahu ne pozna. Avtomobil je na vsem otoku samo eden.

Tudi več Slovencev smo našli v kraju. Najbolj popularen je sodnik g. Schweiger. Razen njega so tu še ožji rojaki profesor glasbe, dva učitelja in nekaj drugih.

Ostali bomo na Pagu žal samo do 26. t. m. Deci se kar ne da, da bi se vrnila. Pag in ves Jadran ji bosta ostala v najlepšem spominu. Pravijo, da se hočejo drugo leto vrniti semkaj. Žal le, da manjka deci sadja, a gostje, ki bodo prišli sem avgusta, bodo imeli dovolj grozdja in fig po nizkih cenah. — S.

Avto je podrl staro ženico

Ljubljana, 22. julija.

Pred cerkvijo pri Sv. Križu se je okoli 17. pripetila huda nesreča. Neki avto je podrl 63letno mestno ubogo Frančiško Bramorjevo iz mestnega zavetišča v Japljevi ulici. Ponesrečenko, ki pa menda nima hudih poškodb, je reševalni avto prepeljal v splošno bolnišnico. Kakor je izjavila, ji je solnce tako močno bliščalo, da ni videla prihajajočega avtomobila.

Letoviščarski paradiž ob Iščici

Če letuješ malo po indijansko, je še bolj prijetno

Ljubljana, 22. julija.

Vsakdo ne more na morje, tudi si ne more privoščiti dragega letovišča na Gorenjskem. Zato se premnogi Ljubljančani ozro v okolico, kjer tudi najdejo vse, kar, recimo, spada takole k letovanju. Ni treba pri tem misliti le na Savo, Soro, na ljubljansko Gradaščico, saj imamo še četrto prijetno vodo v bližini. Malo vstran od Ljubljanskega barja, v tišini krimskih gozdov in med zelenimi travniki se vije Iščica, ki se utesni spočetka v Iški Vintgar.

Dolga soteska, ki je pozimi, pomladi in jeseni tako tiha, je zdaj vsa živa in vsepovsod je čuti vesel smeh radostno prepevanje in prijetno vriskanje. Nad sto letoviščarjev si je postavilo letos tam svoje šotore ali pa letuje v lesenih utah, ki jih je tam ob vodi ali v zaklonih pod gozdom že več. Letoviščarji, kar cele družine iz mesta, odrasli in otroci, posamezniki in pari se grejejo na solncu ves dan, se hladé v senci dreves ali se osvežujejo v kristalno čisti vodi, kjer begajo pred njimi v svoja skrivališča plašne postrvi. Od jutra do večera občudujejo prekrasno prirodo in ptički jim delajo druščino.

Ti kraji imajo čisto planinski značaj in je zrak tu prav prijeten. Dolgočasnosti letoviščarji ne poznajo. Mamice in očetje ostajajo pri vodi in pri barakah ali šotorih, mladina pa mora sem in tja v gozd po suhljad. Že zjutraj se vije dim iz številnih ognjišč: kuha se kava ali mleko. Opoldne pripravljajo žgance ali za priboljšek kaj drugega, zvečer pa lačni želodci spet morajo dobiti kaj krepkega, saj teka ob prosti naravi ne manjka.

Vmes se zabavajo letoviščarji z najrazličnejšimi igrami. Drže se letoviščarji v majhnih skupinah, družijo se pa tudi v večje jate in krožijo čez dan po okolici, odhajajo na Krvavo peč, na Ustje in Rakitno ali kupujejo živila v Iški vasi, na Igu in v drugih vaseh, kjer jih domačini prav obrajtajo, saj so pošteni in prinašajo k njim kolikor toliko denarja. Včasi se jih odpravi nekaj tudi v Ljubljano, da se oskrbe s potrebščinami, ki jih v vaseh ne dobe, pa jo primahajo kar hitro nazaj. Brigajo jih mesto in njegove dobrote spričo neomejenega veselja, ki je doma v zelenju med gozdovi in travniki pri vodi.

Nekaj družin, ki se ne morejo privaditi taborjenju na prostem, pa si letos še niso zgradili barak, je dobilo prenočišča tudi v Iški vasi. Spijo kar na senu in so si le redki poiskali sobe. Tudi v dišečem senu se sladko spi, duh po njem pa podnevi tako vzame voda.

Prijetno je življenje med Ižanci. Glavno pa je za naše čase, da je takšno letovanje poceni. Tako pričakuje Iški Vintgar v prihodnjih dneh še več gostov.

Akademski slikar je slikal tisočake

Banja Luka, 22. julija.

V Banji Luki in okolici so se zadnje dni pojavili v prometu ponarejeni tisočdinarski bankovci. Prvi ponarejen tisočak je pred več dnevi prejela tukajšnja pošta. Kakor je poštna uradnica dognala, ga je med drugim večjim zneskom izročil pošti tukajšnji ugledni zdravnik dr. Štern, ne da bi vedel, da je ponarejen. Dr. Štern je zadevo takoj javil policiji, ki je medtem prejela podobne prijave tudi od drugih strani. Trgovec Mustafa Nedić iz Gornjega Šeherja je osebno prinesel ponarejen bankovec policiji. Tudi podružnica Narodne banke je javila redarstvu, da je med tisočaki našla ponarejenega, ki je tako dobro izdelan, da ga je komaj ločiti od pravih bankovcev.

Policija je začela odločno preiskavo že po prvih prijavah. Osumila je najprej starega ponarejevalca Leopolda Neusareka, po rodu Poljaka, ki je zaradi ponarejanja bankovcev že sedel. Neusarek se je l. 1932. naselil v Banji Luki in odprl tu slikarski atelje. Ko so organi policije zgodaj zjutraj obiskali Neusareka, je bil ta ves prepaden, in ne brez vzroka, kakor je pokazala preiskava. Policija je našla v stanovanju na majhni pisalni mizi okrog 30 stekleničic raznih barv, več čopičev in klišejev in štiri tisočdinarske bankovce, izmed katerih je bil eden že izdelan, a drugi trije so bili šele napol dodelani.

Redarstvo je takoj aretiralo Neusareka in njegovo priležnico, neko Bernardo Ugrinovo iz Splita ter zaplenilo tudi ves material za ponarejanje. Neusarek je brez vsakega olepšavanja priznal krivdo. Iz njegovih izpovedi še ni jasno, koliko ponarejencev je že spravil v promet. Očitno tega noče povedati.

Leopold Neusarek je zanimiv kriminalen tip. Možak je dovršil v Poljski slikarsko akademijo in je znan kot sposoben slikar. V naši državi se je naselil po vojni. L. 1922. je v okolici Travnika in nekih vaseh razpečal večjo množino ponarejenih bankovcev, zaradi česar je moral sedeti 10 let. L. 1932. se je naselil v Banji Luki in je kazalo, da se bo spet pošteno preživljal s slikarstvom. Slikal je portrete in delal lesoreze. Njegov lesorez Požar Rima, ki je bil lani razstavljen, je bil prodan za 10.000 Din. Kritika mu je prisodila veliko umetniško vrednost.

Aretacija Neusareka je izzvala v Banji Luki veliko senzacijo. V petek so aretirali še Neusarekovega pomočnika Ramiza Gjuluma, kmeta iz Bastaja, ki je pomagal spravljati ponarejene tisočake v promet.

Skrivnosten vlom v Beogradu

Tatovi so odnesli dragocenosti za blizu četrt milijona dinarjev

Beograd, 22. julija.

Gospa Ljubica Divjakova, žena zasebnega uradnika Nikole Divjaka, ki pa živi ločeno od svojega moža, ima stanovanje v Vlajkovićevi ulici 14. Pred tednom dni je gospa odpotovala v Sarajevo k svojcem in se je zadržala pri njih pet dni. Enega zadnjih večerov se je v spremstvu brata vrnila v Beograd, kjer jo je čakalo neprijetno presenečenje.

Ko je gospa Divjakova prišla z bratom do vhoda v svoje stanovanje, je izkušala odkleniti vrata, kar se ji ni posrečilo. Pritisnila je nato kljuko, pa so se vrata odprla sama. Ključavnica je bila odklenjena. Sluteč, da so v njeni odsotnosti neljubi gostje posetili stanovanje, je gospa hitro pregledala vse po stanovanju, kjer je bil sicer najlepši red. Toda ko je odprla omaro, kjer je v posebni skrinjici hranila razne dragocenosti, ki so poleg stvarne imele tudi še starinsko ali spominsko vrednost, je videla, da so izginile vse te dragocenosti.

Po izpovedi okradenke so tatovi odnesli poleg 5000 Din v gotovini zlat prstan z 18 majhnimi briljanti, prstan iz belega zlata s 15 velikimi briljanti, dva platinska zapestna gumba s po 15 briljanti, platinski križec s 13 briljanti in verižico, ovratnico v obliki pentlje z drobnimi briljanti, prstan iz belega zlata, široko zlato zapestnico z vrezanim pavom, ki je imel za oči rubina, dve zlati tobačnici z briljanti, vredni 25.000 Din, zlato verižico, dolgo poltretji meter, niz starih biserov, srebrno jedilno orodje za 18 oseb in še nekaj drugih reči.

Ko je natančneje pogledala omare, je našla, da so izginili tudi razni kosi iz njene garderobe in da so tatovi odnesli 24 posteljnih garnitur iz svilnato-lanenega platna, smirensko preprogo, dve majhni perzijski preprogi in dve gobelinski sliki »Romeo in Julija« in »Mojzes na Sinajski gori«. Vrednost vseh pogrešanih reči znaša po izjavi gospe Divjakove 229.850 Din. Gospa Divjakova se je nekako pred mesecem dni zavarovala proti tatvini pri družbi Riunione Adriatica za 140.000 Din.

Policiji, ki je izvršila kar najnatančnejšo preiskavo, se zdi ta tatvina zelo skrivnostna. Na ključavnici ni niti najmanjšega sledu nasilnega odpiranja, kar brez dvoma pomeni, da so tatovi odprli stanovanje s pravim ključem dvojnikom ali pa s ponarejenim. Najti tudi niso mogli nikjer sledov prstov in so torej delali z rokavicami. Bili so vsekako ljudje, ki so dobro poznali stanovanje gospe Divjakove in kraj, kjer so bile shranjene dragocenosti, po večini vse starinske, ker je gospa Divjakova navdušena zbiralka takih dragocenosti.

Beograjska javnost se zelo zanima za to skrivnostno tatvino in z nestrpnostjo pričakuje, kakšna razkritja prinese policijska preiskava.

Nova katoliška cerkev v Sarajevu

Če ste potovali skozi Sarajevo, se gotovo spominjate džamij z visečimi minareti, spominjate se morda še stare pravoslavne cerkve, katoliške pa ste prezrli ali pa so vas direktno odbile s svojo puščobo. Razlogi? En primer: katedrale niste mogli prezreti. Zidala jo je Avstrija. Vzore so si iskali na Dunaju: zaprosili so goticista Schmidta, ki je zgradil Dunajčanom magistrat, da jim napravi osnutek. Ta je napravil skico, cerkev v nekakšni gostiki, ker je sam ni utegnil izvesti, je delo poveril svojemu učencu Vančašu, ki je pri nas gradil škofove zavode v Št. Vidu. Vančaš, kolikor vem, gotsko ni več gradil: pomagal si je, kakor je vedel in znal. Tako je nastala ta na zunaj pusta cerkev na edinem trgu v Sarajevu, znotraj temna, tesnobna in hladna, da vam mraz piha skozi kosti. Treba je poudariti, da je cerkev pusta, čeprav smo čitali ob priliki zadnjega evharističnega shoda v Sarajevu, da je to ena izmed najlepših cerkev v Bosni. Gotika nima sreče, kjerkoli nastopa na jugu (zagrebška katedrala).

Pred dnevi sem čital v nekem dunajskem listu, da sta izdelala projekt za novo cerkev v Sarajevu spet Dunajčana: Schottenberger in Kautzki. Zadevo je obravnavala že sarajevska sekcija Društva inženjerjev in arhitektov. Nadškof jim je najprej odgovoril, da domačih cerkvenih arhitektov nimamo, potem pa, da Dunajčana delata neobvezno samo skice, na podlagi katerih se bo razpisal pozneje med našimi arhitekti natečaj za definitiven projekt. Vendar je iz fotografij in teksta dunajskega lista razvidno, da sta Dunajčana izdelala kar končen načrt.

Piscu teh vrst gre predvsem za to, da pokaže na nesrečo te avstrijske usmerjenosti. Priobčene slike, izvedene z velikim pompom, so prazne in nas puste hladne, dasi bi si kot katoliki želeli v Sarajevu nekaj lepšega. Sarajevski nadškof hodi torej po poti svojih prednikov. Dunaj pa danes ni več tisto kulturno žarišče, kakršno je bilo, in če je bilo vzrovo treba, zakaj se ni obrnil na Češkoslovaško ali Francijo, kjer imamo izza zadnjih let nekaj sijajnih primerov moderne cerkvene arhitekture.

V tujino nikakor ni bilo treba iti. Prvo betonsko cerkev je Dunaju dal Slovenec. Cerkev danes ni več centralni problem arhitekture, a če se kje iščejo nova pota v cerkveni arhitekturi, potem se prav pri nas: Dunaj se lahko pri nas uči! Tako je pred kratkim poslala sarajevska občina šefa gradbenega mestnega oddelka v Zagreb, Ljubljano in na Dunaj, da študira na licu mesta mestne nasade. Vrnil se je z ugotovitvijo, ki jo je napisal v tamkajšnjih časopisih, da se v vrtovih Dunaj z Ljubljano ne more kosati.

Prepričani smo, da pri tem dunajskem importu cerkve ne bo ostalo. Razpiše naj se natečaj med domačimi arhitekti.

Delta.

V čolnu preko Atlantika

Ottawa, 22. julija. g. Mlad mornar iz Peterborougha v državi Ontario, John Smith, je odplul v približno 5 metrov dolgem čolnu na pot preko Atlantskega oceana. S seboj nima smeli mornar nobenih instrumentov razen sekstanta in ure. Smith upa, da bo s svojim čolničkom preveslal Atlantski ocean v dveh do treh mesecih.

Janko Kač:

Anamneza

Zgodba bolnikovega križevega pota

Sokratov učeni zapisnikar Platon si je izmislil, da je vsako pridobivanje znanja zgolj spominjanje na stara dognanja v našem predzemskem življenju. To svoje dognanje je imenoval anamnesis. Tiste čase je bilo zdravstvo še v prvih plenicah ter sta pestovali nebogljenčeta skrbni teti filozofija in vera. Zato tudi zdravniki niso iskali diagnoz iz zunanjega človeka in učenih bukev, temveč so se zanesli kar na tako zvani duhovni obraz bolnikov, da se ta spomni, kako, kdaj in zakaj je obolelo telo.

Tako je prišla tudi v zdravniško latovščino beseda anamneza, pod katero danes razumemo bolnikove izpovedi o raznih resničnih in dozdevnih ali celo umišljenih vzrokih in povodih bolezni, ki ga je napadla. Nekateri starejši zdravniki še kaj dajo na bolnikovo anamnezo, mlajši in učeni specialisti pa mečejo anamnezo med staro šaro, češ, da jim jemlje bolnikovo pripovedovanje le dragoceni čas. Nedavno smo se menili o tem, kdo ima prav, pa je povedal tovariš Božo naslednjo zgodbo:

Tine Petrak, blagajnik Ljud. banke, se je lani tik pred adventom oženil. Kljub slabemu vremenu, hudim časom in skromni plači sta živela on in brhka ženka Almira kakor dvoje ptičkov v mehkem gnezdu sredi zoreče pšenice.

Zdravje se je držalo hiše kakor star klop. Ni še bilo glasnega blagoslova v zakonu, zato sta si kratila zakonca enolično vsakdanjost z izprehodi in knjigami. Predolga doba sreče ima v sebi vedno kal hudih dni. Ta stara modrost se je uresničila tudi v polni meri v Petrakovem zatišju.

Ves svež je hotel Tine ostrega zimskega jutra v službo. Pod zimsko suknjo se je še stiskala prijetna toplota mehke postelje, v želodcu je ležala dišeča mlečna kava kakor zadovoljna muca na zapečku. Tine je vlekel s polnimi pljučami svež zrak vase, kakor bi pil limonado s sodavico. Mladoporočenemu in še ne povsem navajenemu zakonskega, sicer sladkega jarma je ušlo oko za sanjavo deklico, da je na debelo požrl slino. Tedajci pa ga je zgrabilo v grlu in želodcu, toliko da ni vrgel iz sebe dobrega zajtrka.

»No,« je pomislil, »kaj pa naj to pomeni? Še nikoli se mi ni obračal želodec, če sem pogledal lepo deklico. Pa ne da bi bilo to v kakšni zvezi s svetim zakonom?«

V svoje misli zatopljen je skoro prezrl na stopnišču banke upravnega svetnika Kobala, stopajočega počasi po veži. Naglo je snel Tine klobuk in sklonil glavo:

»Kl — hup — anjam se go — hup — spod svetnik.«

Ves se je zmedel Tine in zardel prav do ušes pri misli, da bo gospod Kobal rekel ravnatelju Petranu, da je on, Tine, menda pijan. Kaj ne bi mislil kaj takega, ko je vendar čutil, da so se vsesale vanj jeklene oči gospoda svetnika. Ko se je Tina skrivaje ozrl na vrh stopnic, je videl, da je stal gospod svetnik sredi poti, gledal za njim in zmajeval z glavo.

Nerodna je bila za Tineta zavest, da ga je gospod svetnik nedolžnega sumničil pijanstva. Odloživši plašč je hotel Tine potožiti tovarišu svojo smolo. Pa komaj je odprl usta, že se mu je spet dvignil želodec.

»Si bolan?« je skrbno vprašal tovariš. Tine je odmajal, pa ga je spet prijelo.

»Malo mačka, kaj ne,« se je dobrodušno nasmehnil tovariš.

Med stalnim vzdigavanjem je povedal Tine, da ne ve, odkod ga je napadlo. Če krene glavo na desno, pa se mu vzdigne.

»Čudna reč!« je menil tovariš in odšel k svojemu pultu. Tudi Tine je odprl svoje okence. Elegantna dama mu je pomolela nakazilo. Tine se je sklonil in glasno zagoltal...

»Fej,« se je zgrozila imenitna dama.

»Oprost — hup — hup,« se je izkušal oprostiti Tine, dama pa je zagnala vrišč:

»Nezaslišano! Saj bo pijanec še denar onečedil.«

Vsi prisotni so dvignili glave, Tine pa je pomignil tovarišu in odšel k ravnatelju.

Osorno ga je pogledal ta izmed naočnikov, ko je Tine poklonivši se zagoltal.

»Tudi vi ste začeli? Prespite se!« Jutri se pogovoriva dalje.«

Goltaje je povedal Tine, da ga je napadla bolezen med potjo povsem treznega.

»Potem pojdite k zdravniku! Takšni vendar ne morete občevati s strankami«.

Stopil je Tine k bolniški blagajni in dobil listek za zdravnika za notranje bolezni. Mnogo opravka je imel stari gospod in je komaj napol slišal zgodbo, ki jo je pripovedoval Tine, češ, da ga nekaj na desni strani v grlu pošegeče, kadar se nagne, in ga sili k bljuvanju.

»V grlu pravite?« je povzel zdravnik in mu napisal nakazilo za specialista za grlo.

Šele drugi dan je prišel Tine na vrsto pri specialistu za grlo, potem ko sta bila z ženo vso noč poizkušala vse mogoče domače leke od žajbeljna pa do baldrianovih kapljic in sta bila prečitala vse vratne bolezni v leksikonu.

»Odprite usta!« mu je ukazal specialist. »Recite a!« Zmajal je z glavo zdravnik: »Vse v redu! Nič posebnega.«

»V vratu na desni me nekaj ščegeče,« je pojasnjeval Tine, neprestano goltajoč. »Z ženo sodiva, da je tam nekaj napačnega.«

Zdravnik se je nasmehnil in menil:

»Ste morda ribe zajtrkovali?«

Tine je odmajal, nato pa je zdravnik sklenil svojo diagnozo:

»Želodčna zadeva. Pošljem vas k tovarišu specialistu.«

Drugi dan je sedel Tine celo uro pri želodčnem specialistu, ki mu je izpumpal želodec, zmeril kislino in mu celo rentgeniziral dozdevnega revolucionarja.

»Vse v redu,« je skomignl z rameni zdravnik. Posluhnivši na Tinove besede o ščegetanju v grlu pa je položil kazalec na čelo:

»Živčna zadeva. H kolegi specialistu vas pošljem.«

Ves obupan je stal drugi dan Tine pred slavnim psihiatrom, trepetom bolnikov. Napol dremajoč je poslušal zdravnik zgodbo o ščegetanju v grlu, potem pa je nenadno zakričal:

»Figo vas ščegeče!«

Splašen je odskočil Tine. Toda komaj se je zavedel, je že spet goltnil.

»Na kliniko pojdete! Za vas nimam zdravil,« je rekel zdravnik in mu odprl vrata.

Že prej je žena prejokala dolge ure, zdaj pa, ko je izvedela, da ni zdravil za zlatega Tineta, pa se kar ni dala potolažiti. Šele proti jutru sta z možem zaspala.

»Luč, luč!« je kriknil mož sredi noči in planil pokoncu in grozno kriknil. Komaj je našla žena stikalo in posvetila. Tedaj pa je že segel Tine v usta in prinesel nekaj ven.

»Ščetina od zobne krtače,« je vzkliknil in kar več ni goltal. Ženi je povedal, da se mu je sanjalo, kako je požrl trsko, ki ga je hotela zadušiti.

Česar niso dognali vsi učeni zdravniki, je odkrila prastara anamnesis.

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Ministrski predsednik — mlatič

Na inspekcijski vožnji skozi Agro Pontino je Mussolini prošle dni otvoril mlatev in sam šel na mlatilnico ter potiskal v stroj snope žita, ki so mu jih podajala dekleta

Grof štefan Szechenyi o madžarski državi

Največji Madžar — klasična priča za zgodovinsko in etnično upravičenost trianonske mirovne pogodbe

V praških »Narodnih Listih« je objavil publicist I. Palkovič velezanimiv članek o mnenju, ki ga je zastopal Kossuthov sodobnik grof Štefan Széchényi, sloveč politik in publicist, ki ga še danes štetejo Madžari med največje sinove svojega naroda, glede bodočnosti madžarskega naroda in nacionalne države, katere ustanovitev je bila najvišji cilj takratne nacionalne generacije.

Grof Štefan Széchényi je bil v mladih letih častnik, kmalu pa je slekel vojaško suknjo in se posvetil politiki in peresu. Bil je eden najuglednejših voditeljev madžarskega nacionalnega preporoda, ustanovitelj madžarske akademije in pospeševatelj kulturnega napredka. Ko je leta 1860. umrl v Döblingu pri Dunaju, se je razširila govorica, da je postal žrtev habsburške maščevalnosti, in ta legenda ali resnica se med Madžari še danes vzdržuje.

Značilno je, da se madžarski revizionisti še danes sklicujejo na Széchényija, kadar utemeljujejo svojo zahtevo po vzpostavitvi »historičnih« mej velike Madžarske, akoravno se skrbno ogibljejo objavljenja njegovih politično-historičnih spisov, ki še danes niso doživeli popolne, kritične izdaje. Ti spisi bi namreč postavili današnji madžarski revizionistični program v svojevrstno luč. Štefan Széchényi se je dobro zavedal, da je bilo v njegovem času med 11 in pol milijoni prebivalstva Ogrske le nekaj nad 4 milijone, torej približnja tretjina Madžarov. Politični voditelji so o narodnostnih razmerah mnogo premišljevali in so imeli zato dovolj povoda, kajti izmed komitatov, na katerih je slonela organizacija nacionalnega odpora proti Dunaju jih je bila le tretjina zanesljivo madžarskih, ki bi tvorili ozemlja bodoče res narodne države. Széchényijev vrstnik Nikolaj Wesselenyi je opozarjal v štiridesetih letih minulega stoletja na nevarnost, da se Hrvatska in srbski del južne Ogrske pripoji rojakom na jugu, da se združijo Slovaki s Čehi, rumunska Transilvanija pa da ustanovi z ostalimi rumunskimi pokrajinami veliko rumunsko državo. Széchényi, ki je bil takrat v prvi dobi svojega političnega udejstvovanja, je bil prepričan o utemeljenosti teh skrbi in je v besedu in pismu svaril madžarske politične voditelje pred tlačenjem nemadžarskih narodov na ogrskem ozemlju, češ, da se bodo sicer odvrnili od skupnosti z Madžari in se združili s svojimi brati onstran ogrskih mej, če ne bodo v svoji ožji domovini deležni narodne ravnopravnosti. V svojem spisu »Hunnia« (tega imena so se takrat posluževali mnogi za Ogrsko), ki ga je izdal leta 1835., je zapisal sledeče pomembne besede, ki so še danes, v dobi agitacije proti Trianonu, aktualne in vredne, da se pokličejo v spomin zlasti madžarskim revizionistom: »Naši (madžarski) predniki bi bili še lahko sklenili zvezo z nemadžarskimi narodi Ogrske, mi v naši dobi jo bomo dosegli težje, naši potomci pa nikdar več — tega ne smemo pozabiti.«

Széchényi s svojo modro preudarnostjo ni prodrl proti šovinistom, ki jih je vodil Kossuth in do sporazuma med narodi ni prišlo. Kossuth se je zanašal na to, da med nemadžarskimi narodnostmi ni enotne skupnosti v pojmovanju narodnih pravic, historično in prirodno pravo si je prihajalo v navzkrižje in Madžarom je uspelo, ohraniti dominantno pozicijo in z madžarizacijo prodirati na etnično tuje ozemlje. Madžari so si osvojili mesta in umetno ustvarili med njimi madžarizirane zveze. V okviru dualistične Avstrije se je res posrečilo ustvariti madžarsko državo, v kateri nemadžarska večina ni imela besede in veljave. Toda ti narodi niso nikdar akceptirali madžarske teze o »politični naciji«, kateri pripadajo vsi prebivalci ogrskega teritorija. Prepad med vladajočim državnim narodom in »narodnostmi« je postajal vedno globlji in vedno bolj nepremostljiv. In zgodilo se je, kar je dalekovidni Štefan Széchényi prorokoval že leta 1848:

»Avstrijska monarhija se bliža svetovni katastrofi, do katere pride, kakor hitro dozori na Balkanu vzhodno vprašanje. Nemške države pod vodstvom Prusije (takrat še ni bilo zedinjene Nemčije iz Avstrija je štela še za nemško državo) bodo napadene ob enem od Rusije, Francije in Anglije. Ogrska se bo razdelila na pet delov, in vsak sosed si odvzame svoj del, kakor n. pr. Srbija Vojvodino.« Széchényi je smatral za politično nujnost, da se ustanovi etnična država Madžarov, ki naj si išče v ostalih narodih zaveznike. V poznejših letih je tudi sam Kossuth uvidel, da mora Velika Madžarska propasti, ako se ne doseže sporazum z Jugoslovani, Slovaki, Rusi in Rumuni. Pa je bilo že prepozno. Trenutek je bil zamujen in prišla je doba, o kateri je Széchényi prorokoval, da do sporazuma »nikdar več ne pride«.

Kakor smo rekli, se današnji madžarski voditelji pri svoji revizionistični propagandi radi sklicujejo na Széchényija. Naj bi ga bolje preštudirali in si pred vsem ogledali njegov zemljevid madžarske narodne države. Prepričali bi se, da se njegove meje skoraj popolnoma krijejo s trianonskimi, le da so v nekaterih točkah za današnje madžarsko stališče še manj ugodne.

Potrebno pa bi bilo, da bi si to karto ogledali tudi nekritični protektorji in zagovorniki »Justice for Hungary«. Széchényija gotovo nikdo ne more dolžiti animozne sovražnosti proti madžarskemu narodu, zato so njegove madžarske meje vzvišene nad sumničenjem zlomiselne potvorbe. »Največji Madžar«, kakor ga je nedavno imenoval sam Gömbös, je pač klasična priča za zgodovinsko in etnično upravičenost Trianona.

Miss Bruxelles 1934

Gdč. Rosetta Jasparjeva

Na triciklu

Angleški prestolonaslednik je te dni preizkusil svojo spretnost na triciklu svojega deda, priljubljenega kralja Edvarda VII.

Telefon v krsti

Eliza Barkesova iz Londona je živela do konca svojih dni v večnem strahu, da jo bodo morda pokopali živo. Zato si je dala še za življenja stesati krsto s prezračilniki in vrhu tega si je še dala napeljati telefonsko napravo, ki bo zvezana z domačo telefonsko centralo, da jo pokojnica lahko vsak trenutek pozove, če bi se slučajno zbudila v grobu.

Poleg vseh teh varnostnih naprav si je Barkesova preskrbela še alarmantni zvonec, ki bi takoj pozvonil grobarju, če bi se njeno truplo le nekoliko premaknilo v krsti.

Tour de France

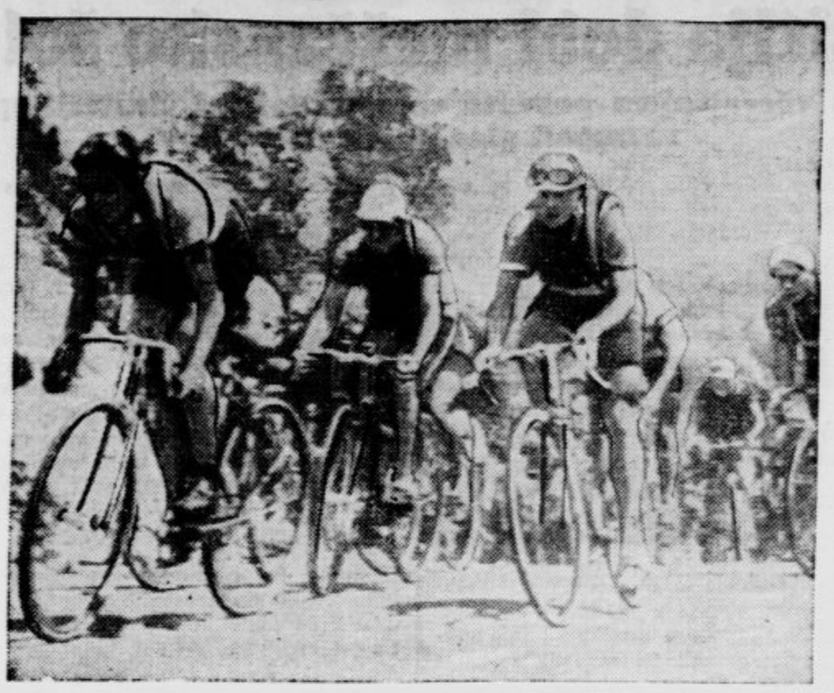

Odlični kolesarski tekmovalci Martano (prvi) in Louviot (za njim)

Brezposelni občan med diplomati

Hotel je plesati s pravimi princesami, pa bo obsojen zaradi motenja „domačega miru“

V budimpeštanskih diplomatskih krogih se te dni mnogo govori o nenavadnem dogodku, ki se je pred nekaj dnevi primeril na donavski ladji »Sofija«. Budimpeštanski poslanik Montgomery je priredil na čast diplomatskemu zboru poslovilno večerjo, ker odhaja na dopust. Družba je, namestu da bi šla v kakšno restavracijo, najela ladjo in tam v krogu diplomatov in zastopnikov madžarske vlade preživljala prav zabavne urice na Donavi.

Med plesom pa se je vtihotapil v salon tudi mlad moški, ki ga ni nihče med gosti poznal. Tujec je tako lepo plesal, da so ga vsi občudovali. Prav to pa je postalo zanj usodno, kajti nanj je postala pozorna žena italijanskega poslanika v Budimpešti, princesa Colonna. Prosila je nekega Američana, naj nagovori tujca ter zahteva, da se legitimira.

Tujec se je izkazal za brezposelnega zasebnega uradnika Jakoba Kuxa. Na vprašanje, kaj dela med diplomati, je odvrnil, da si je želel enkrat plesati ne samo z natakaricami, ampak z resničnimi princesami. Vtihotapil se je na ladjo na ta način, da je splezal po vrvi na krov in se pomešal med goste. Pozval je več dam na ples in vse so se mu drage volje odzvale ter se pri tem imenitno zabavale. Budimpeštanska policija je Kuxa na zahtevo diplomatskega zbora prijela in vložila proti njemu ovadbo zaradi motenja »domačega miru in reda«.

Pariška poletna moda in lepota se vam predstavlja z novimi stvaritvami

Ontijaz:

Teta Cila

(Poslednji dnevi študentovske mame.)

Ljudje, ki jih je imela teta Cila zadnje čase na stanovanju, niso bili nobeni študentje več. Bili so, da sam Bog pomagaj. Ko je pa teh brezposelnih toliko! Svoje čase pač. Je imela študente po cela leta in leta. Pa so plačevali starši nekaj v goldinarjih zanje, nekaj pa v krompirju, moki, fižolu in kar je na kmetih. Ti študentje so vsi izdelavali z odliko in so danes visoki gospodje. Doktorji so, sodniki in profesorji, župniki in eden celo kanonik. Tako jim je bila ona dobra gospodinja! Ah, dandanes pa tega ni več. Študentje se v šolo in iz šole vozijo z vlakom in koliko slabega slišijo in vidijo! Dobro to ni. Saj študent po poti vse pozabi! Pa kaj se hoče. Če ni študentov, mora pač imeti tega, kdor pride, če hoče zaslužiti kak dinar. Dokler bo mogla seveda. Če pa ne bo več mogla, ji je mestni oče že obljubil, da lahko pride, kadar hoče, kjer mesto skrbi za stare. Pa ona je vajena dela in pa kam z opravo! Kar ne more se in ne more ločiti od gospodinjstva. Pa je težko z ljudmi, ko pa ne plačujejo kakor treba. Na policiji so ji rekli, da takih ni treba sprejemati in pa naprej naj plačujejo, pa bo mir. Če pa ne plača kdo — pa ven z njim! Pa že tako pride, da jo vseeno kdo potegne. Nekateri se zmeni za cel mesec, drugi zopet za štirinajst dni ali pa za en teden, pa tudi za vsak dan sproti. Pa tisti, ki so mesečni, časih tudi prvega ne plača, temveč šele čez par dni. Mora ga počakati: ali naj ga vrže ven? Samo da vidi, da ima človek kako delo, se že potrpi par dni. Ali so ji že unesli večkrat. Tako sveto so ji nekateri obljubljali, da v soboto dobe denar. Prišla je tista obljubljena sobota, njih pa nikjer več in ne denarja. Je šla poizvedovat, kjer so rekli, da delajo in tam niso nič vedeli o njih. Kako lažnivi so ljudje!

Teta Cila je sama spala v kuhinji, za čudo majhni. Komaj da je bilo prostora za posteljo, čeprav je štedilnik sam zavzemal le par pedi. Pri oknu so cvrkutali kanarčki. V drugih dveh sobah je imela stanovalce, to se pravi prostora zanje, če so prišli. V eni sobi tri, v drugi štiri. Pri tej hiši je bilo res vse staro: stare podobe, stare postelje in omare in mize, omrežja na oknih, debelo zidovje, vse staro z gospodinjo vred in stare tudi navade v hiši. Pozimi in poleti vrata zvečer zaprta ob osmih. Elektrika in pa večjidel mlajši stanovalci so ali motili ta stari mir ali pa kot pravi jetniki z njim v en rog molčali.

In stanovalci so res na nek ukaz po večini vsi molčali. Pa saj je teta Cila bila toliko bolj zgovorna. Po svoji prirodi in iz šole. Imela je po svoji sodbi pet in šestdeset let — razlika ni važna — in je bila, kakor so jo prinesli od krsta, gospodična. Z dedci se ni ukvarjala nikoli in ji nikoli ni bilo žal tega. Ko je pa svet tak! In še nikdar v svojem življenju bolna. Po jeziku je bila res čudo neumorna in mlada. In še izšolala si ga je pri najboljših ljubljanskih pridigarjih. Da se je v teh težkih časih treba kar naprej in naprej priporočati srcu božjemu, da nam nakloni srca onih, ki so nam potrebni. Ni bila napačna misel to in tudi ne slabo povedana. Ali njeni ljudje so bili čudni. Sploh malo verni ali pa nič. Ona je bila mišljenja, da po zraku letati ni pametno. Ali ni imela prav pred letom, ko se je aeroplan razbil prav pri umobolnici! In da se na sveti večer ljudje ne smejo voziti, temveč morajo biti doma. Ali niso prav o Božiču na Francoskem trčili kar celi vlaki! Le ne Boga izkušati! Teta Cila se je starih manir in vere držala zvesto in tudi nemško je znala in govorila. Le škoda, da je nazadnje doživljala tako burne čase. Celo na davkarijo so jo povabili, moj Bog! In so jo vprašali, če ima kaj nepremičnin, zemljišča na primer. In se ji je kar jezik tresel, tako je komaj čakala, da jim pove. Jim je povedala, da ima. Gospodje pa, koliko kaj in kje. »Veste, gospodje,« tako jim je rekla, »moja nepremičnina je pri Sv. Križu.« In so se gospodje smejali, ker je to čisto po pravici. Toda oni Hrvatje so jo pa žalili, ki so bili pri njej pred meseci tam pozimi. Kar tako so izginili in ji precej ostali dolžni, za cel teden. In še karto so ji pisali, za katero je morala marko plačati. So ji pisali, da je predsednica društva kranjskih deklet prosila, naj sveti Peter njo — teto Cilo — živo vzame v nebesa. In zakaj to norčevanje? Kaj jim je napravila? Kaj komu mar, če moli. Molila in v cerkev hodila je teta Cila seveda mnogo. In pa vojske se je zelo bala, če bo. Kar verjeti ni mogla, če ji je kdo kar naravnost rekel, da vojske ne bo in da kdo se bo in s kom.

Naselbina tete Cile je bila še nedavno polnoštevilno nastanjena. Najdelj je pri njej stanoval pisar iz tiskarne, že osmi mesec. Potem je bil brivec Miloš, Srb, najbolj glasan in vedno razigran. Študent Karel je bil Nemec; v isti sobi je še spal kočevarski krošnjar. Sosedna soba pa je imela dva mešetarja, Gorenjca, in pa medicinca, Žida, ki slovensko ni znal, nemško pa. Prav zadovoljna je bila teta Cila in zgovorna po nemško in po svoje. Za božič se je celo toliko razvnela, da je pravoslavnemu Milošu priporočila katoliško vero, protestantu Nemcu pa kar odločno rekla, da Luter ni bil pravi človek in da je naša prava. Lotila se je tudi Žida in začela kar pri Bogu, odkraja. Ali kakor omenjeno, stanovalci so se kvečjemu muzali, sicer pa kakor bi se jim ne ljubilo govoriti. Pa tudi pisarja in celo oba mešetarja je večkrat opomnila na nedeljsko mašo. Le preradi so jo namreč tam pozimi vsi trije zaležali, bodisi če se je kateri v soboto večer prej napil ali pa če se ni. Taka mlačnost! Pa ne, da bi kdo kaj rekel proti veri ali duhovnikom, ne. Toda vstajati se jim ni hotelo in poležavali so tja do poldneva in kadili. Res čudno! Moški prav nič ne znajo ubogati. Nič čudnega potem, če Bog za take ljudi plete bič in enkrat z njim udari, čeprav ne prvo soboto, toda takrat pa zares. In teta Cila je imela kar po vrsti prav. Nad vse so prišli črni dnevi.

Neko jutro — teta Cila se je pravkar vrnila od maše — dobi nenaden obisk, ki pa je veljal nekaterim v njenem kvartirju. To je bilo sámo oko postave, ki je z živim zanimanjem želelo videti in vedeti, kdo v tem taborišču doživlja ob tem času poslednje minute nočnega miru. In so čuvaji reda povabili oba Gorenjca na zaupen sestanek. Teti Cili je eden od njih v tolažbo povedal, da bo to radi tega ker je neko noč nekoga za uho usekal. Kdaj, kje in koga, ni zvedela več, ker sta mešetarja že odhajala za neizprosnim klicem višje sile.

Kmalu po tem udarcu je počila druga bomba. To pot je dobil Žid obisk. Pretaknili so njega in njegove skrinje zaveze in potem — auf Nimmerwiedersehen! To je še dobro, da ji je Žid vse plačal. Moj Bog, kaj se vse godi na svetu!

Za zunanjimi nesrečami se je kar naenkrat začel v koloniji tete Cile notranji razkol. Krošnjar se ji je namreč pritožil, da je bil ponoči okraden. Pet kovačev pogreša. Sitna stvar. Tat je — in ga ne sme biti. Pa ga pokaži — še tožil te bo za kleveto! Tako se je krošnjar odločil, da se preseli. In je odnesel kovače bolj na varno. Teta Cila je tarnala.

Ni si še opomogla od te sramote, ko sta Nemec in Srb s plačilom zečela odlašati: zadnji teden sta obljubila, da vse poravnata prvega. Prišel je prvi — njih nikjer več. Tudi njihovih stvari ne. Med tem, ko je bila ona v cerkvi, sta jo odmeglela: ključe pustila na mizi, denarja nič — sploh brez slovesa. Oh! Začela je rabiti besede — hude besede, ki pa niso dosegale ne tožnika in ne sodnika.

In pa stanovanje kakor da je izumrlo. Vse je šlo — le pisar je bil še tu. Samo za enega pa res ne more gospodinjiti. Kar šla bo, kamor ji je mestni oče obljubil!

Ali ni ji bilo treba: kajti zgodilo se je nekaj, česar v svojem življenju še ni nikoli doživela: zbolela je. Nehala je jesti, obležala in dvanajsti dan se je izpolnilo ono, kar so ji pisali Hrvatje, da je prosila predsednica kranjskih deklet: umrla je in tako res prišla k svetemu Petru. In tudi pri Sv. Križu je nastopila svojo posest: kakor je bila povedala že davkarjem. Ali jim ni povedala prav?!

Sportna nedelja

Ilirija ima tudi dve točki

V državni prvenstveni tekmi je včeraj Ilirija zasluženo zmagala nad Gradjanskim in se z boljšo razliko povzpela na 1. mesto v V. skupini

Ljubljana, 22. julija.

Druga nedelja v tekmovanju za državno nogometno prvenstvo je prinesla — vštevši sobotno v Sarajevu — 8 tekem, torej pester spored, kakršnega si moreje želeti le najbolj navdušeni prijatelji nogometa.

V naši skupini, kjer se borita za obstanek in morebitno prvo in drugo mesto tudi ljubljanska kluba Primorje in Ilirija, je bilo danes na sporedu srečanje med Gradjanskim in Ilirijo. Za tekmo je vladalo ogromno zanimanje, saj je Ilirija s to tekmo po daljšem premoru spet startala v najvažnejši nogometni konkurenci in tudi Gradjanski je nasprotnik, ki je za Ljubljano še iz prvih povojnih let vedno privlačen. Optimisti so belo-zelenim sicer prorokovali gladko zmago, treznejši poznavalci obeh enajstoric pa so bili glede napovedi precej skeptični.

Ilirija je začela dobro in sledila vzgledu Primorja, posebno razveseljivo pa je pri tem, da si je privoščila ta polet kar od začetka in bo zdaj Zagreb moral računati tabelo samo skupno z Ljubljano. Po dveh nedeljah je njena slika v naši skupini naslednja:

Ilirija	1	1	0	0	2:0	2
Primorje	1	1	0	0	3:1	2
Hašk	1	0	0	1	1:3	0
Gradjanski	1	0	0	1	0:2	0

V drugih skupinah so rezultati zelo bujni. Zmagali so večinoma favoriti; vidi pa se, da je v konkurenci nekaj moštev, ki po svoji formi komaj spadajo v vrsto »ligaških« klubov. Tako je moral prvak splitskega podsaveza spraviti v Sarajevu 9 golov (v dveh tekmah), prvak osiješkega podsaveza v Zagrebu 8 golov, prvak niškega podsaveza 7 golov... Te številke govore precej zgovorno, da letošnji sistem tekmovanja tudi ni najboljši izmed mnogih, ki so jih že preizkusili.

V naslednjem naša poročila:

★

Purgerjev se drži še nekdanja slava, kakor bi bili z njo zrasli, pa je treba kar uvodoma povedati, da se sedanji njihovi nogometni rod po krivem okorišča z veliko in lepo tradicijo, ki so mu jo ustvarili sposobnejši predniki. Ne glede na to so Zagrebčani pritegnili na igrišče okoli 2000 ljudi, ki so z nezmanjšanim zanimanjem sledili vsaki fazi igre prav tja do konca in pri tem zmerom bolj »sodelovali«, dokler si niso ob odrešujočem sodnikovem žvižgu oddahnili in dali duška svojemu zadovoljstvu nad lepim uspehom svojega moštva.

Uvodno tekmo

Ilirija rez. : Trbovlje 4:1 (4:1)

ki jo je sodil g. Cimperman, je druga ilirijanska garnitura s pridom odločila v svojo korist že v prvem polčasu. Ob določenem času so se nato prvi pojavili toplo pozdravljeni **belo-modri:**

Bratulić-Hügl, Rajković-Pikić, Premrl, Sinković-Bokor, Šipoš, Weber, Košak, Kokotović.

Sledili so jim ob burnem pozdravu belozeleni, ki so postavili to enajstorico:

Rožič-Svetic, Berglez-Bogme, Sočan Belak-Ice, Lah, Pikič, Luce, Pfeifer,

in sodnik je takoj nato otvoril glavno bitko.

Ilirija : Gradjanski 2:0 (0:0)

V prvem delu je bila

igra mlačna,

brez pretiranega temperamenta, očividno je trpela pod silnim vplivom žgočega julijskega solnca. »Purgerji« so bili še nekaj bolj handicapirani, ker so igrali s solncem v očeh in z vetrom v prsih, toda v splošnem se tudi belo-zeleni niso okoristili s to prednostjo. Prve resnejše poteze so izvedli Zagrebčani, ne da bi si izdelali kakšne premoči, so vendar imeli 10 minut igro v rokah. Poskušali so z mehkimi kombinacijami v napadu, pa jim je ilirijanska obramba sproti mešala štrene. Po en kot in po eno šanco ubereta oba napada, nato pa preidejo domači v trajnejšo ofenzivo in naslednje četrt ure se igra po večini v zagrebški polovici, v 16. min. pristane bomba na zagrebški gol ob prečki in šansa je zamujena. Dva kota sta ves uspeh stalnih belo-zelenih napadov, resnejšo priliko pa ima Gr. v 27. min., ko Kokotović iz čistega offsidea lepo predloži Vebru, pa Rožič odvrne nevarnost. Takoj zatem je Pfeifer za las prepočasen in ne izkoristi Rajkovićevega »kikserja«, Bratulić se izkaže s primernim pogumom ob tej priliki in tudi že v naslednjem hipu, ko lepo drži Lahovo bombo. Proti koncu polčasa se pokažejo prvi znaki splošne utrujenosti, že dotlej mlačna igra upade še bolj, pa se vendar stvorita še dve prav lepi stvarci: v 38. min. je zelo nevarno pred belo-zelenim svetiščem. Šipoš opali oster strel na prečko, v prenosu igre v drugo polovico pa ima Lah redko priliko za čist strel, ostro žogo Bratulić bravurozno parira. Sploh je karakteriziran prvi polčas kot igra zapravljenih in neostvarjenih šans.

Drugi del prinese že v prvih potezah ugodno iznenadenje: od Sočana preko Pikiča in Laha pride žoga v preciznih kombinacijah dobroplasiranem Lucetu na nogo in ta jo iz neposredne bližine posreduje v mrežo

1:0 za I.

in vihar navdušenja! Ta sprememba v dogodkih vnese v igro nekaj prepotrebne živahnosti, presenečeni »purgerji« udarijo takoj na izenačenje, domači pa gredo na posel z nekoliko stopnjevano previdnostjo, pa še vedno v odprti igri z namenom, da zalogo ustvarjene prednosti po možnosti povečajo. Priliko imajo že v 8. min., toda Bratulić utegne Lahovo volley-bombo še v zadnjem hipu »povišati« preko prečke. V 10. min. ima isti strelec smolo, da se mu precizno streljani prosti strel odbije od kota prečke v polje mesto v mrežo, v nadaljnjem imajo belo-zeleni vsekakor več od igre. Sredi polčasa pa pritisnejo »purgerji« in razvijejo veliko ofenzivo v polju, ki se ob stalno previdni in pojačani belo-zeleni obrambi sproti razbije. Narobe, sunkoviti napadi domačih ustvarjajo več nevarnih položajev pred golom Gr., in v 23. min. konča smiselno izvedena Icetova akcija z uspehom: njegov idealno lep centerpas prevzame Pikič z glavo in neubranljivo plasira

2:0 za I.

in igra je odločena! Poslej se oprimejo domači bolj zavlačevalne taktike, igra se stalno v ilirijanski polovici, toda belo-modri napad je premehak, da bi izbil kaj pozitivnega. V 33. min. ima Gr. čudovito šanso, Sipošev oster šut se znajde mahoma Kokotoviću na nogi, ki z enega metra pošlje v mrežo z — zunanje strani! Do konca se mora Gr. zadovoljiti samo z dvema kotoma.

Ilirijani so igro

zasluženo odločili v svojo korist.

Predvsem s preudarno taktiko: v doslednem izvajanju W-sistema so imeli stalno pojačano obrambo, ki je le redkoma dovolila nasprotnemu napadu, da bi si izdelal kako priliko, v naglih protisunkih pa je napad izkoristil domala vse, kar je bilo na razpolago. V nadaljnji borbi z mehko igrajočim nasprotnikovim napadom ni bila težka naloga držati pridobljeni naskok. Polno delo je opravila srednja vrsta, v kateri je delal Sočan brezhibno in precej zasenčil svojega renomiranega nasprotnika, imel pa je v obeh stranskih pomagačih dobra partnerja. Obramba je svojo nalogo rešila zadovoljivo, kar se kaže že v ničli za Gradjanskega. Zlasti je dobro držal svojo stran Berglez, a Rožič je nekatere naloge opravil v stilu dobrega vratarja. V napadu je predvsem ugajal Pikič, ki je delil žoge točno in z velikim smislom, pri tem je bil sam pred golom nevaren. Dober je bil tudi Ice, ki je Pikičeve zamisleke posebno v drugem polčasu izvajal s pravim umevanjem.

Gradjanski je kot drugi zagrebški predstavnik v naši skupini

doživel usodo prvega.

Tembolj zasluženo, ker ni predvedel prav nič boljše igre od Haška, prej bi se dalo trditi nasprotno: moštvo, ki razen ožje obrambe nima homogene formacije, v kateri se poskušajo tako raznolike sile, in ne more, vsaj ne na ljubljanskih tleh doseči v količkaj regularni borbi pozitiven uspeh. Predvsem razpolaga z napadom, ki je sicer pokazal nekaj lepih kombinatornih zaplodkov, vendar ni to borbena formacija za težke prvenstvene tekme. Saj igra vse premehko, kakor da zadeva sploh ne bi bila važna. Edini, ki je nekaj pokazal, je bil Sipoš, pa se je zgubljal v »driblingih«, vsi drugi pa niso bili niti trenutek nevarni. Premrl je skušal živeti od svoje rutine, pa mu je sodnik kmalu izbil to veselje, stranska krilca sta pa sploh redko uspevala v borbi s krili. Ožji obrambi je preostalo tako še mnogo dela, in ga je opravila po svojih močeh. V tem delu moštva, ki je še najboljši, se je dobro držal Bratulić v golu, ki je preprečil vsaj še dva nadaljnja zgoditka; prejetih pa ni mogel držati.

Sodil je g. Ružić dobro in objektivno.

Concordia : Hajduk (O.) 8:0 (5:0)

Zagreb, 22. julija.

Za državno prvenstveno tekmo med Concordijo in osiješkim Hajdukom ni bilo velikega zanimanja in ker je bil razen tega še vroč dan, je prišlo na tekmo samo okoli 500 gledalcev. Igra je bila zelo mlačna in publika se v nekaterih delih sploh ni zmenila zanjo, posebno ko so začeli drug za drugim padati goli v Hajdukovo mrežo. Osiječani so zaigrali zelo slabo in so napravili vtis drugorazrednega moštva. Tekmo je strogo objektivno sodil ljubljanski sodnik g. Pevalek.

Zmagi BSK in Baska

Beograd, 22. julija.

BSK, ki je v tej prvenstveni tekmi nastopil kot velik favorit, je zaigral zelo slabo, očividno zaradi tega, ker je podcenjeval nasprotnika. Železničarji so imeli dobro obrambo, zato pa so bili v napadu precej šibki. Kljub temu je bilo zanje nekaj ugodnih šans, tako da bi ne bilo nemogoče, da bi bil državni prvak to tekmo tudi izgubil. Edini gol je zabil v 30. min. drugega polčasa Moša. Sodil je zelo dobro dr. Ninković.

V drugi tekmi je Bask zmagal nad Gradjanskim iz Niša s 7:1 (5:0).

Ostali rezultati

V Sarajevu: Slavija : Split 5:1 (3:0).
Sašk : Split 4:0 (v soboto).
V Novem Sadu: Jugoslavija : Vojvodina 2:2 (1:0).
V Osijeku: Slavija : Krajišnik 2:1.

Mariborski nogomet

I. SSK Maribor : SK Železničar 4:2 (1:2)

Maribor, 22. julija.

Prijateljska tekma med lokalnima nasprotnikoma se je odigrala dopoldne na igrišču Železničarja ob Tržaški cesti. Kljub veliki vročini je bila igra zelo živahna in je mestoma sličila prvenstveni. Obe moštvi sta se potrudili in v tem pogledu je prav prijetno iznenadil Maribor. Po odmoru je prvi omagal Železničar in postal igrača izredno razpoloženega nasprotnika. Če bi bil napad Maribora malo odločnejši, bi bil rezultat za Železničarja še neugodnejši.

Zmaga Maribora je popolnoma zaslužena in daje moštvu najlepše nade, da bo v bližnji prvenstveni sezoni spet igralo odločilno vlogo. Svoje najboljše moči je imelo v napadu, ki je po dolgem spet zaigral tako kot smo ga bili vajeni nekoč. Tudi krilska vrsta ni zaostajala. Obramba je bila zanesljiva razen vratarja, ki je deloma odgovoren za dobljena gola.

Pri Železničarju sta bila na mestu oba branilca, med tem ko je bil vratar precej šibek. Krilska vrsta ni zdržala do konca. Napad je igral raztrgano in brez vsakega smisla za kombinacijo.

Sodil je g. Bizjak v splošnem dobro. Gledalcev je bilo samo okoli 200.

V predtekmi je mladina Maribora zmagala nad mladino Železničarja s 3:2 (1:2).

Kvalifikacijska tekma Svoboda : Dobrna

Popoldne je bila na igrišču Svobode kvalifikacijska tekma za vstop v podsavezni razred med domačo Svobodo in enajstorico Dobrne iz Trbovelj. Rezultat je bil

6:1 (3:1) za domače.

Zmaga domačinov je bila sicer zaslužena, vendar je izražena nekoliko previsoko. Trboveljčani so pokazali še dovolj odpora in samo nekaj slabih trenutkov v začetku prvega in drugega polčasa je bilo krivih, da so jim Svobodaši zabili serijo golov. Najboljšo moč je imela Dobrna v vratarju, toda tudi branilca nista bila slaba. Napad ni pokazal nobenih odlik. Domačini se niso posebno potrudili in so kljub temu spravili visok rezultat. Tekmo je dobro sodil gosp. Nemec.

Celjski nogomet

SK Celje : Hermes 9:1 (3:0)

Celje, 22. julija.

Danes popoldne je gostoval v Celju ljubljanski Hermes in doživel v prijateljski tekmi z enajstorico SK Celja zelo občuten poraz, ki pa ustreza poteku igre. Celje je nastopilo s tremi, Hermes pa s petimi rezervami. Igra ni bila posebno zanimiva. Celjani so predvajali zanimivo kombinacijsko igro in so bili skoraj ves čas v premoči. Hermes je igral enotno in ležerno, zelo nesiguren pa je bil v obrambi. Moštvo je v drugem polčasu močno popustilo. Sodil je g. Ochs objektivno. Gledalcev je bilo okrog 300.

Dopoldne je gostovala mladina SK Celja v Žalcu in zmagala nad mladino SK Žalca s 6:3 (3:0).

Tekme za s. c. pokal

Dunaj, 22. julija.

V današnjih tekmah za srednjeevropski pokal je v Pragi zmagala Sparta nad Admiro s 3:2. Ker je Sparta prvo igro izgubila z 4:0, ji tudi današnja zmaga ne more pomagati, da ne bi izpadla iz nadaljnjega tekmovanja. Admira bo sedaj igrala dve semifinalni tekmi z Juventusom.

V Bologni je FC Bologna zmagala nad Ferenczvarosom in Budimpešte s 5:1 in se skupno z neodločenim rezultatom (1:1) v prvi igri v Budimpešti kvalificirala za prvega finalista v teh tekmah. Kakor se vrstijo dogodki, je precej verjetno, da bosta v letošnjem finalu za to srednjeevropsko konkurenco nastopila dva italijanska kluba.

Plavalne tekme v Kamniku

Kamnik, 22. julija.

Agilni SK Kamnik se je letos odločil izvesti klubske prvenstvene plavalne tekme pred pričetkom podsaveznega in državnega prvenstva. Vreme, ki je omogočilo izvedbo teh tekem že preteklo nedeljo, je bilo danes našim plavačem bolj naklonjeno. Neugodno je vplival samo močan veter. Voda v Nevljici je bila izredno topla in je dosegla 21 st. C. Plavalna sekcija SK Kamnika je pričela letos že zgodaj s treningi. Lepo vreme in smotreno vodstvo je omogočilo, da so plavači v razmeroma kratkem času dosegli prav lepe uspehe. Današnje plavalne tekme so bile mišljene kot klubsko prvenstvo na katerem je sodelovala tudi močna ekipa Ilirijanskih juniorjev.

Kot uvod k tekmam je bilo tekmovanje v skkikh, pri katerem sta sodelovala Kamničana Tone Pogačnik in Miloš Levičnik ter Ilirijana Ziherl in Pribovšek. Vsak je izvedel 3 skoke s trimeterske in 2 skoka s petmeterske deske. Plasirali so se v naslednjem redu: 1. Ziherl (K.), 2. Pogačnik (K.), 3. Pribovšek (Il.), 4. Levičnik (K.).

Pod vodstvom predsednika SK Kamnika Šmuca se je nato pričelo tekmovanje v plavanju. Takoj v prvi točki je bil dosežen izredno ugoden rezultat.

50 m prosto (4 tekmovalci): 1. Lenard (I.) 29.03, 2. Cerer (K.) 29.04, 3. Žiža (I.) 30.01, 4. Karba (K.). Cerer je zaostal samo za mahljaj roke.

100 m prsno (3 tekmovalci): 1. Binder 1:32.5, 2. Pance 1:35.4 (oba I.), 3. Šercer K 1:40.4.

Stafeta 3×50, juniorke. Startala je samo stafeta SK Kamnika v postavi Sitar, Stare, Vrlinšek, ki je dosegla čas 2:34..7.

100 m prosto (3 tekm.): 1. Tone Cerer (K.) 1:08.4, 2. Ziherl (I.) 1:09, 3. Kurnik (Il.) 1.29. Najlepša točka dneva. Napeta borba med Ziherlom in Cererjem. V prvih 50 metrih je zaostal Cerer za 1 meter, nato pa je potegnil in dosegel prvo mesto. S tem je Cerer vnovič dokazal, da je eden naših najboljših plavačev, ki bo ob smotrenem treningu dosegel še prav lepe uspehe.

Stafeta 5×50 m. 1. Ilirija 2:40.2, 2. Kamnik 3:12.1.

Subjunorji 50 m prosto (5 tekm.). 1. Karbelj 37.1, 2. Kodalič 43.7. 3. Tiran, 4. Radman (vsi Ilirija), 5. Kobol (K.).

Stafeta 3×100, mešano. 1. Ilirija (Binder, Šel, Tavze) 4:14.6, 2. Kamn. (Šercer, Sturm, Cerer) 4:29.6.

S tem je bilo plavalno tekmovanje končano. Sledila je tekma v water polu med juniorji Ilirije in Kamnikom, ki je končala v razmerju 8:0 (4:0) v korist Ilirije. Kamničani so sicer pokazali znaten napredek, vendar pa so jih Ilirijani prekašali. v streljanju, podajanju in tudi »foulanju«. Premoč je v rezultatu previsoko izražena. Sodnik ni zadovoljil niti publike niti igralcev, oškodoval pa je Kamničane. Lepa plavalna prireditev, kateri so z zanimanjem sledili številni gledalci, je zopet utrdila sloves agilnosti in požrtvovalnosti SK Kamnika.

III. delavska olimpiada v Pragi

Lepi uspehi naraščajskega in glavnih zletnih dni

Dnevu delavske telovadeče dece je sledil dan naraščaja, ki je prav lepo pokazal uspehe podrobnega dela v poedinih društvih. Pri javni telovadbi je bilo navzočnih okrog 80 tisoč gledalcev in so bile zastopane tudi razne korporacije, vlada itd. ČOS je zastopal njen starosta br. dr. Bukovski.

Nastop so otvorile naraščajnice v številu 4400, ki so izvedle po lepem razstopu tri proste vaje in zaključile vežbanje s petjem. Nato so sledili naraščajniki, okrog 4000, ki so imeli zelo lepe in hvaležne vaje in so izvedli i nastop i vaje same ter odhod zelo dobro ter so bili deležni velike pohvale občinstva. Nadaljnja točka je bilo vežbanje 884 skavtov in skavtk, ki spadajo pri DTJ v sklop telovadne organizacije. Uspeha prejšnjega oddelka niso dosegli. Javna telovadba je obsegala še razne nastope poedinih okrožij, kjer so vežbali člani in članice hkrati iz okrožja Most, Mlada Boleslav in Pribram ter kot naslednja točka okrožji Hradec Kralove in Padubice. Vežbe niso bile enako navežbane in se je to kmalu opazilo. Je pač težko, navežbati za manjše skupine iste vaje.

Čas med javnimi nastopi, ki so se vršili vedno popoldne, je bil posvečen ves čas olimpijade raznim tekmam. Tako je tekmovalo članstvo v orodni in prosti telovadbi, v raznih igrah itd. Skratka, olimpijada kaže v tem pogledu sliko sokolskega zleta, seveda v mnogo manjšem obsegu in razmerah.

Prvi dan nastopa članstva se je pričel popoldne z nastopom članic DTJ, kjer je sodelovalo v srednji struji tudi nekaj ameriških telovadk. Skupno je vežbalo 7106, ki so svojo nalogo prav lepo in okretno izvršile. Vaje je sestavilo več avtork, godbo pa Jos. Kržička. Za člane je bil nastop manj uspešen kot za članice, četudi so tudi oni pokazali zelo lepe vežbe. Sledilo je vežbanje krog 2000 starejših telovadcev, ki so tri sestave vaj s palicami dobro odvežbali in zapustili stadion ob veliki pohvali občinstva. Nadaljnji program je obsegal razne okrožne nastope, ki so se več ali manj posrečili, kot gostje pa je nastopilo 40 švicarskih delavskih gimnastov, ki so izvedli enostavne proste vaje prav dobro. Javno telovadbo prvega dne je zaključila spet zletna scena, ki je bila nekoliko predelana, zapustila pa ni onega vtiska, kot so ga pričakovali.

Drugi glavni zletni dan je bila nedelja. Dopoldne se je razvil po glavnih praških ulicah velik sprevod, ki je v njem korakalo nad 38.000 oseb. Lepo vreme in urejenost vše prireditve sta pripomogla povorki do največjega uspeha. Razume se, da v sprevodu niso vsi udeleženci imeli tako kakor pri sokolskih povorkah, enoten kroj, temveč je bil sestavljen iz raznih večjih skupin, ki pa so dale seve sprevodu tem večjo slikovitost.

Popoldanski javni nastop je otvoril oddelek 1350 mož češkoslovaške vojske, ki je izvajal brez godbe in brez štetja zelo precizno in lepo vajo s puškami ter je opetovano izzval med 120.000 gledalci ogromne salve odobravanja. Sledil je nastop ameriških delavskih telovadcev, nato je nastopilo plzenjsko okrožje s svojim moškim in ženskim naraščajem, skupno okrog 5300 oseb, ki so dosegli velik uspeh. Nadalje je vežbalo članstvo nemškega delavskega in sportnega udruženja Usti nad Labo, ki so s svojimi enostavnimi, toda lepo sestavljenimi vajami dosegli veliko odobravanja. Kot zadnji točki vzporeda sta bila nastopa članstva DTJ. Najprej so odvežbale zopet članice svoje proste vaje, potem pa člani, ki so še bolje izpadle, kakor dan poprej. Kot zaključek olimpijade oziroma njenega telovadnega programa pa moramo smatrati zletno sceno, ki je bila izvajana po prostih vajah članstva.

III. delavska olimpijada je brez dvoma pokazala, kako resno je delovanje Delavskih telovadnih enot v Češkoslovaški. Saj pa je tudi ta organizacija prevzela brez pridržka ves Tyršev telovadni sestav in ga tudi v praksi izvaja v celoti. Za češkoslovaškim Sokolstvom je ona najjačje telovadno združenje v državi s svojimi 130.000 pripadniki in jo po kakovosti in po količini ostale organizacije ne dosegajo. Zlasti pa zaznamuje velik razmah v zadnjih dveh letih, ko je komunistična telovadna organizacija zelo popustila in ne predstavlja danes več one sile kakor v prejšnjih letih. Resni delavci so ji obrnili hrbet in ponovno stopili v vrste DTJ.

Organizacija DTJ je osnovana kakor sokolska na društvih, ki se združujejo nato v okrožja, med katerimi je plzenjsko najjačje in najštevilnejše. Okrožja dosegajo ponekod jačino žup.

★

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20.30 seja sekcijskega odbora pri Rebcu.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Atleti! Državno prvenstvo posameznikov (10. do 12. avgusta v Ljubljani) in balkanske igre (26. avg. do 2. sept. v Zagrebu) so pred durmi. Pričakujemo, da boste kot člani kluba, ki ima že drugič ponosni naslov državnega prvaka, tudi ob tej priliki izvršili svojo dolžnost in disciplinirano sledili pozivu sekcijskega vodstva za najresnejši, redni in sistematični trening. Poleg že pismeno povabljenih pozivamo zlasti še naslednje atlete iz Ljubljane, da redno obiskujejo treninge, ki bodo dnevno od 17. dalje: Cerar Vladislav, Gombač, Grad, Malnarič, Ogrin, Ošabnik, Oražem, Putinja, Raič Milivoj, Slamič, Grakar Franc in Ivan, Sket Janko, Slanina, Skušek, Ranner, Serše, Skrbinšek Marjan in Tršar; zunanje atlete, zlasti Franza, Igliča, Leskovška, Merška, Stavbeta, Skoberneta, Šviglja, Štoka, Tručla in Urbančiča pa pozivamo, da najresnejše trenirajo po že prejetih navodilih.

E. van Lidth de Jende:

Tigrov krempelj

»To je pa velika stvar, tale tigrov krempelj,« sem začuden rekel svojemu staremu prijatelju Bramu Dorbertu, nekdanjemu saditelju gumijevca na Javi, ko sem bil neki večer pri njem na obisku in me je iznenadil odlično prepariran črn tigrov krempelj, ki je, služeč za obteževanje pisem, ležal na njegovi pisalni mizi.

»Da, res, lep eksemplar je in veliko mi je zanj,« je rekel smeje se Dorbert.

»Ali si sam ustrelil tigra?« sem poizvedoval.

»O ne. V naši okolici se tigri že davno več ne pojavljajo. Preživel sem skoraj pet in dvajset let na indijskih plantažah, toda sam nisem še nikoli nobenega tigra ustrelil.«

»Nu, potem je pa gotovo spomin na kakšnega prijatelja, ki je bil lovec na tigre?«

»Tudi to ne. Kupil sem to stvar na neki dražbi, ko sem bil še malo časa na Javi.«

»Toda dejal si vendar, da ti je nekoliko zanjo.«

»Saj mi tudi je«, je rekel Dorbert, »ker mi je prinesla srečo v ljubezni. Povedal ti bom, kako je prišlo do tega. Ko sem bil prvikrat v Evropi na dopustu in sem se spet vračal v Indijo, sem se na povratku seznanil z Willemom Terkavenom, vladnim uradnikom iz Batavije, in njegovo sestro Doro. Bila je dražestno dekle, nekoliko romantične nature, vendar hkrati tudi silno treznih misli. Ko sem jo na krovu neki večer vprašal, kakšen je njen moški ideal, je sanjavo odgovorila: »Predvsem mora biti moški pogumen. Pogum je najlepša moška čednost, v mislih imam trezen pogum, ki si upa vsaki nevarnosti mirno pogledati v oči. Moj soprog mora biti mož, ki pojma strah sploh ne sme poznati.« To je bilo vse lepo in dobro, in jaz si nisem ničesar bolj želel, kakor da ji dokažem, da sem tako pogumen. Toda, kako naj ji to pokažem? Dora je napravila name tak vtis, da sem si goreče želel, da bi vendar nastopila na poti kakršna že koli nevarnost, pri kateri bi ji mogel pokazati svoj pogum. Pa kako vsakdanje je minilo to popotovanje, brez vznemirjanja in sleherne nevarnosti! Ko je pristal parnik v Bataviji, sem bil s svojimi lepimi načrti prav tako daleč, kakor prvi dan, ko sem se bil z Doro seznanil.

Povabil sem Willema Terhavena, naj me kmalu pride s svojo sestro obiskat na mojo plantažo. Ko je minilo kakšnega pol leta, sta mi napovedala svoj obisk. Šel sem ju s svojim vozom iskat na kolodvor in sem ju v poldrugi uri pripeljal na svoj samotni, toda prostorni in prijetni dom. Takrat sem bil prvi asistent pri sajenju gumijevca.

Dora se mi je videla še dražestnejša kakor takrat, ko sem se z njo seznanil, in lahko si prepričan, da sem, premišljujoč, kako bi ji dokazal, da sem pogumen, mož, prebedel dobršen del prve noči. Toda ničesar se nisem mogel spomniti, dokler nisem prihodnje jutro, ko sta moja gosta še spala, šel skozi svojo delavno sobo in mi je obtičal pogled na temle tigrovem kremplju. Tedaj sem prišel na genialno misel. Vtaknil sem šapo v svoj žep in šel proti nasadom za hišo. Pripogibal in vzravnaval sem se in se delal, kakor da pregledujem, če so mlada drevesca dobro gojena. V resnici pa sem delal s krempljem v zemljo, ki je bila še nekoliko vlažna od dežja, močne odtise tigrovih sledov.

Nato sem se vrnil v hišo in zajtrkoval s svojima gostoma. Po zajtrku smo napravili izprehod, da bi se naužili svežega jutranjega zraka, in svoja gosta sem vodil po isti poti, po kateri sem bil zarana že sam šel.

»Poglej no,« je nenadoma rekel Willem Terhaven, ki so ga zanimale rastline, »čigava sled pa je tole?«

Pogledal sem in brezbrižno odgovoril:

»No, to bo pa posetnica kakšnega tigra.«

»Tigra?« je vprašala Dora, ki jo je stvar takoj zanimala.

»Da, tigra«, sem potrdil, »sem in tja še vedno kakšen zaide v to okolico.«

»Toda, ali ni to nevarno?« je vprašala Dora.

»Ah, tiger je samo velika mačka in nič drugega«, sem ji smeje se odgovoril.

»Ampak jaz sem le za to, da ne gremo predaleč od hiše«, je predlagal čez čas dobri Willem, ko je odkril še celo množico tigrovih sledov.

»Kakor hočeš« sem rekel brezbrižno, in smo šli nazaj.

Čez dan nismo več govorili o tigru, toda ko smo zvečer sedeli na terasi in ko sem jima pripovedoval, da grem dostikrat ponoči na stanovanje glavnega upravnika ali mojih tovarišev, da prekramljam z njimi večer, je Dora strmeč v črno temoto tropske noči, ki je niso razsvetljavale niti zvezde niti mesec, vprašala:

»Kako daleč odtod pa stanujejo ti gospodje?«

»Treba je teči približno tričetrt ure.«

»Potem pa gotovo vzamete kakšno orožje s seboj?«

»Samo svojo palico«, sem rekel smeje se.

»In kaj, če bi se priplazil kakšen tiger?...«

»Tiger vam pa res ne gre iz glave, gospodična Dora. Saj je vendar največkrat vrl, star gospod, ki ne stori nič žalega, če ni razdražen. In s temi stvarmi si človek, ki živi v pragozdu, pač ne sme beliti glave.«

Dora je utihnila, toda v pogledih, ki mi jih je od strani pošiljala, je bilo nekaj, kar me je v svojem srcu navdajalo s hvaležnim zadoščenjem. In drugi dan...«

»Kaj je bilo drugi dan?« je vprašala gospa Dora, ki je bila ravno stopila v sobo, da prisede k nama.

»Pripovedujem mu zgodbo o tigrovem kremplju,« je rekel Bram Dorbert in obenem pomežiknil...

»Grdoba,« se je nasmehnila še vedno zala gospa Dora, »sramuj se rajši!«

(IMN.)

TEDEN DNI FILMA

Še vedno lepa sfinga: Greta Garbo

Kakšna naj bo časopisna reklama za film

Berlinski »Film-Kurier« se bavi s tem vprašanjem in pravi, da je najvažnejša reklama za film ona v časopisju. Biti pa mora dobra, če hočeš, da bo učinkovala. »Film-Kurier« zlasti graja neokusno hvalisanje, superlative in preobrtna besedila. Okusen mora biti oglas, malo besed mora imeti in ne sme pretiravati, ker je sicer potem, kadar pride na vrsto res kako veliko delo, stopnjevanje nemogoče, če si se že prej izbljuval s superlativi za lažja, nepomembna dela.

Mislimo, da bi kritik »Film-Kurierja« imel zlasti pri nas v Jugoslaviji mnogo priložnosti za grajo. Koliko naravnost neumestnih hvalisanj morajo pogoltniti ubogi čitatelji, kadar čitajo reklame za filme v jugoslovenskih listih. Izrazi »rekord, gigantski, sijajen, grandiozen, heroičen, največje filmsko delo sveta, še nikdar se niste tako nasmejali« in podobne cvetke so na dnevnem redu.

Kaj morda inserenti res mislijo, da s takimi cenenimi sredstvi privabljajo občinstvo v kinematografske dvorane? Pohvalna beseda je vsekakor na mestu, a opustiti je treba plitko hvalisanje. Razume pa se, da je treba vrednost velikih del krepkeje poudariti. A kako naj to stori inserent, če je že prej za lažja dela porabil vse superlative. Da morajo besedila takih oglasov tudi v polnem obsegu ustrezati zahtevam slovnice in pravopisja, ni treba posebej naglašati. Vsak filmski oglaševalec nam bo menda verjel, če mu rečemo, da oglas, ki ima vse te naštete grehe, ne more učinkovati — vsaj ne na izobraženca. Nasproti, odbijati mora vsakega razumnega človeka.

Zgode se pri nas primeri, da filmski oglaševalci, kar sicer velja tudi za mnoge druge oglaševalce, ne dovole oglasov uredništvu jezikovno popravljati. Tako mora potem čisto nerazumljivo skrpucalo v list. Če učinek takih oglasov ni zadovoljiv, iščejo inserenti vzroke zmerom drugje, — le pri sebi ne. Reklama je že nekaka veda, ki jo je treba študirati. Pa tudi študiranje samo ti ne pomaga, če nimaš že od prirode daru za opazovanje in spoznavanje ljudi.

Liane Haidova v filmu „Madona, kje si?“

Filmi, v katerih nastopa Liana Haidova, dosezajo povsod uspehe. Njeni filmi so, kakor bi rekli, ljubeznivi in prisrčni, kakršen je sam osebni nastop te priljubljene filmske zvezdnice. Prav tako je prijetna Haidova v filmski opereti »Madona, kje si?« ki je povzeta po istoimenski nemški drami. Glasbo je skomponiral Franz Grothe. Razen Liane Haidove nastopajo v filmu še Olly Gebauerjeva, Fritz Schulz, Otto Walburg, Victor de Kowa, Paul Otto in drugi.

V opereti igra Haidova Gildo Gardenovo, slovečo pevko velikega operetnega gledališča. Vsi jo obožujejo. Ravnatelj operete Peter Schröder (Paul Otto) jo hoče za ženo. Prav tako se ji laskata operetni komik Harry Reimers (Otto Walburg) in komponist šlagerjev dr. Claudius Berger (Fritz Schultz). Ko spoznata, da je njuno prizadevanje zaman, se zagledata v subreto Lilo Lannerjevo (Olly Gebauerjeva).

Karneval je, vse člani operete gredo na reduto, le Gilda sedi osamljena v svoji garderobi, ker je njen ravnatelj moral nenadno odpotovati v Pariz. Pri odhodu ji je še zabičal, da ne sme brez njega nikamor. Pa vendarle gre maskirana na reduto v botelu Monopolu. Tam se spozna z nekim tujcem iz Batavije. Tujec se vanjo zagleda in bi rad vedel njeno ime. Gilda se mu samo smeje. Tudi dr. Claudius Berger je na reduti. Proti jutru pobegne Gilda oboževalce, ki je z vzklikom »Kje si, madona?« išče po vseh dvoranah. Dr. Berger čuje ta vzklik in si ga zapiše. Gilda čuje potem vsak dan ob 12. opoldne in ob 12. ponoči ta vzklik in misli, da jo res kliče oni tujec.

Ko se Gildin prijatelj ravnatelj Schröder vrne s potovanja, ga obišče Frank Hesse (Viktor de Kowa), njegov stari prijatelj, ki ni nihče drug kakor oni, zagonetni tujec iz Batavije. Hesse spozna Gildo, ki ga zavrača z besedami, da se moti. Naposled, ko Frank najde v Gildini garderobi kravato, s katero jo je na reduti iz šale zvezal, Gildi ne preostaja drugo, kakor da prizna resnico. Iz obzirnosti do Schröderja zavrne Gilda Hesseja. Izve tudi, da tisti vzkliki po radiju niso veljali njej, ne go so bili samo reklama za nov šlader dr. Bergerja »Kje si, madona?«

Frank Hesse se pripravlja na povratek v Batavijo in se pride poslavljat od Gilde in Schröderja. Schröder pa je medtem spoznal, da je tudi Gilda zagledana v Hesseja. Zato se ji odreče in Gilda in Hesse postaneta srečna zaljubljenca.

Ta vesela zgodba z majhnimi zapletki, ki gledalca, potrebnega razvedrila, vežejo do konca, se predvaja zdaj v Ljubljani. Z godbo v skladnosti je tudi prijetna glasba. Glavna atrakcija filma pa je vsekakor dejstvo, da igra v tem delu glavno vlogo Liane Haidova.

117 nemških filmov v sezoni 1933/34

Po nemških uradnih podatkih je znašala produkcija filmov v Nemčiji v sezoni 1933-34 117 filmov, to je za 16 manj kakor v sezoni 1931-32. Uvoz tujih filmov se je v istem času dvignil za 32 na 237 nasproti sezoni 1932-33 in za 16 nasproti sezoni 1931-32. Padec nemške filmske producije je vsekakor v glavnem pripisati splošni gospodarski stiski.

Položaj francoske filmske produkcije

»Cinématographe Française« piše, da bo znašala celotna francoska filmska produkcija letos največ 100 filmov. To je velik padec nasproti lanskemu letu, ko je bil s 149 filmi dosežen maksimum v zadnjih osmih letih.

Nov film z Anny Ondrovo

Imenuje se »Zamenjana nevesta«. Pravijo, da je bil povsod, kjer so ga že predvajali deležen viharne veselosti. Anny Ondrova igra v tem delu cestno prodajalko Dolly, ki je izredno podobna bogati Američanki Virginiji Vanderloojevi. Zaradi te podobnosti gre Dolly na prošnjo Virginijevega ženina Bittnerja sedet v zapor namesto obsojene Virginije. Ta silna podobnost zakrivi še polno drugih smešnih zapletkov. No, zaključek je tak, da mora Virginija naposled le v zapor, ker so odkrili njeno sleparstvo, a Bittner in Dolly, ki sta se med tem že davno zagledala drug v drugega, postaneta srečen par. Anny Ondrova igra obe vlogi, Dolly in Virginijo, z velikim temperamentom in šarmom.

Iz akvaristove torbe

O prirodnem vrtiču na Barju, morskih globočkih in drugem.

Med ljubitelji našega Barja in njegove krasne flore in mnogovrstne vodne favne se kaj često govori, naj bi se ohranil vsaj košček Barja tak, kakor je dandanes, nam in potomcem botanikom, akvaristom in zoologom. Mnogim je morda neznano, da so nekatere barske rastline in ribe že dandanes precej redke, kakor na primer ricija, mešinka, pupnjak in beli lokvanj. Marsiljka ali povodna detelja in povodni oreh sta nas pa že davno zapustila. Glede favne je pa činklja (Misgurnus fossilis) že prav redka, menka (hota vulgaris L.) pa sploh ni več v ljubljanski kotlini. Ozemlje, ki ustreza gori navedeni želji prirodoslovcev in ljubiteljev prirode, mora biti vlažno, čezenj naj pa teče vsaj en barski potoček. Pa tudi jamic in jarkov ne sme manjkati. To ozemlje bi moralo imeti tudi po dovršitvi izsuševalnih del svoje sedanje lice.

Ko sem nedavno akvariral pod jezom Iškega potoka pri vhodu v Iški Vintgar in jo potem ubral preko Strahomera in Iške Loke proti Ljubljani, sem opazil pri Iški Loki potoček, v njem pa brhko Ločanko, ki mi je drage volje odgovarjala na moja vprašanja ter mi slednjič pokazala pot k Resju, to je k izvoru potoka, ki ga imenujemo Ložco. Dospevši k Resju sem zagledal tipično barsko ozemlje z značilno barsko floro. Ker je lega tega zemljišča taka, da je ne dosežejo poplave Ljubljanice in njenih večjih potokov in ker je tam kakor pozimi tako tudi poleti vedno dovolj vode, bi bil košček zemlje okoli Resja zelo primeren, da si ga ohranimo takega, kakršen je. V potok in v jamice bi interesenti prenesli na primer ostriže svetlikavce in bisernike (Hrvati jih imenujejo sunčarice = Sonnenbarsche), gambusije iz Neretve in pa nekatere domače vrste ribic, kakor so činklja, somič in zelo zanimivi rod morskih globočkov (Gobiidae), od katerega žive poedine vrste tudi v sladkih vodah. Sicer so tudi na zapadnem delu Barja okoli Bistre, Vrhnike in Bevk zemljišča, ki ustrezajo gori navedenim zahtevam, vendar je Iška Loka še najbližja (30 minut vožnje s kolesom).

Ker sem maloprej omenil morske globočke v sladkih vodah, ne bo odveč, če si ogledamo te živalce iz bližine. Že zadnjič sem omenil pošiljko rib g. Jošta iz Beograda. Med ostalimi ribicami so bili tudi morski globočki, ki jih omenjata tudi Brehm in pa dr. Hispatić. Rod morskih globočkov ima okoli 600 vrst. V ta rod spada tudi riba, ki je čitateljem ponedeljskega »Jutra« in akvaristom že znana, namreč Pterioplitamus, ki ima lastnost, da premika velike oči na vse strani in ki lahko živi na morski obali v vlažnem blatu, kjer skače za žuželkami. Iz istega rodu so tudi morski globočki, ki potujejo po Dunavu navzgor in ki priplavajo v mrtvice Save, Dunava in Morave. Svoječasno sem ujel v neki mrtvici Morave dva morska globočka, ki sta bila temno marmorirana in okoli 10 cm dolga. G. Jošt mi je pa poslal neko drugo vrsto s svetlorjavo marmoracijo na olivnatosivi podlagi. Ribice so 3 cm dolge. Glava ni posebno široka; med širino glavice navadnega globočka in polzače je. Preko očes do gobčka opazimo temno črto, ki je značilna tudi pri omenjenih dveh vrstah. Plava kakor polzača in ji je tudi podoben. Morski globočki imajo poseben znak, po katerem jih prav dobro razlikujemo od drugih sličnih ribic. To sta dve hrbtni plavuti. Prva je kratka in nazobčana, druga pa zelo dolga, kakor pri menku. Ribice so silno krotke in ljubke in vrte oči, kamor je pač potrebno, kar je zelo zabavno gledati. Rade jedo nastrgano meso in tubifekse, a če jim plava kaka vodna bolha nad glavice, pomaknejo oči navzgor, odpro naglo gobček, pri čemer jim priplava bolha med čeljusti. Slabe plavalke so in plavajo sunkovito po dnu, v mraku se pa napotijo na sporehod ob steklih akvarija. Ker so mi ribice preljubke, da bi jih zaradi točne ugotovitve vrste pokončal nekaj v spiritu, ne morem točno določiti vrste, domnevam pa, da so iz vrste Gobius minutus var. minor, torej mali morski globočki manjše oblike ali globočki pritlikavci.

*

Zdaj pa nekaj o raztresenosti. Nedavno sem vzel neko steklenico s seboj v drogerijo, da si kupim prekisa (H_2O_2) za ribice. Ne meneč se za napis na rdečem listu, sem pomolil steklenico tja, a sem prezrl, da je cena druga kakor navadno. Prispevši domov sem potegnil iz akvarija vodo v bokal, vlijem vanj žličico kupljenega prekisa, zmešal in dal vodo nazaj. Tako sem storil trikrat. Po naključju sem pogledal na gladino, ki je bila nekako oljnata. Zdaj sem prečital napis na steklenici in zavohal bencin. Od tega so bile torej oljnate lise na gladini. Urediti sem moral akvarij na novo.

O. S.

Žena v sodobnem svetu

Trnjeva pot brezposelnih učiteljskih abiturientk

Od absolventk zadnjih treh letnikov so bile le zelo redke nameščene za učiteljice. Druge si pomagajo z zasilnimi službami ali pri ženstvnim zaslužkom, kakor vedo in znajo. Po vseh večjih mestih se redno sestajajo, da si med seboj pomagajo ter da zasledujejo usodo svojih sotrpink. Vpogled v te različne usode jih stavlja pred nove probleme, ki nikakor niso važni samo zanje, temveč tudi za vso javnost.

Ko so se zadnjič sestale in razgledale okrog sebe, je stala pred njimi tovarišica kot tvorniška delavka. Ni imela staršev in nikogar, ki bi jo podpiral. Na razpolago sta ji bili službi služkinje in tvorniške delavke. Vzela je zadnjo, kajti kot delavka vendar ni tako noč in dan z dušo in telesom uslužbena kakor služkinja. Premagala je bridkost zavesti, da je deklasirana, pripravila se je na monotono delo, na nizko plačo — toda ko je pričela delati, se je pojavila nova težava, novo bridko spoznanje: delavke so jo sprejele kot nedobro došlo konkurentko, ki odjeda kruh ženam iz njihovih vrst. Po pravici. Ona je izučena za kaj drugega, gre lahko drugam, delavki pa manjka izobrazba in je navezana le na določeno delovno področje. Ce ostane tvorniška delavka brez posla, si lahko pomaga kvečjemu na slabše. Kakšen občutek mora imeti dekle, ki poleg drugih bridkosti srečuje še sovražne poglede svojih sotrpink, ki trepečejo za svoj košček kruha! Potem pa se še dobe ljudje, ki opravičujejo svojo trdosrčnost ali brezbrižnost z besedami: vsak človek lahko najde delo, če le hoče delati. To je bilo nekoč, danes pa že davno ni več res.

V nekem pogledu še na slabšem je druga tovarišica vzgojiteljica. Koga vzgaja? Pri hiši je najmlajši otrok star dve leti, drugi so večji. Največ opravka ima z dveletnim, toda ne z njegovo vzgojo, temveč s pranjem njegovih oblek, s preoblačenjem, snaženjem, pospravljanjem otroške sobe. Prav za prav opravlja posle pestunje in sobarice. Kadar zboli služkinja, je pa treba pokazati še kuharsko umetnost. Pritožba nič ne pomaga, saj je dosti drugih. Ona je imela pri sprejemu prednost, ker zna francoščino in klavir, da se pri obiskih gospa lahko pohvali. To je razmerno najgrenkejši kruh, ki ga sprejema brezposelna učiteljica. Inteligenčni nivo delodajalke je navadno dosti pod nivojem njene služabnice, a prav to je najslabše. Gospodinja pokaže ob vsaki priliki svojo premoč nad njo in ji da čutiti odvisnost.

Nekaj izmed onih, ki že posebno dolgo čakajo, si je poiskalo službe v raznih pisarnah a skoro vse delajo brezplačno kot praktikantinje. V pisarni pomenja danes 300 Din že polno plačo. Toda absolventkam učiteljišča manjka strokovna izobrazba: stenografija, strojepisje in knjigovodstvo. Višja splošna izobrazba kontoristki pri njenem mehaničnem delu prav nič ne koristi zato je treba prakticirat brezplačno. Teoretični osnovni pojmi, ki jih daje strokovna izobrazba po trgovskih šolah, pa še dolgo manjkajo. Vse pripovedujejo, da se v pisarniško delo s težavo vžive: preveč so se njihove misli osredotočile na poklic, o katerem so sanjale vso svojo mladost. Saj je prav priprava na učiteljski poklic posebno smotrna in vse prizadevanje v šoli stremi k enemu smotru: izoblikovanju osebnosti tako, da se bo s čim večjim pridom uveljavljala pri otrocih. Delo, ki ga odkažejo ženski v pisarni, je znerom mehanično, njen položaj je podrejen, medtem ko je vloga učiteljice vendarle vodilna bodisi v šoli, a tudi zunaj nje, če se zna uveljaviti. Kako lepo stališče ima učiteljica na vasi, če si zna pridobiti ljudi z izobraževalnim delom! Morda je o tem svojem delu sanjala vsa zadnja šolska leta, saj so jo tudi pripravljali na to — zdaj pa tiči v pisarni in se čuti izkoreninjena iz pravih tal, ki bi edino mogla pospeševati njeno duhovno rast. Marsikdaj pa se tej duševni stiski pridruži še druga: ali me ne bodo odpustili, ko bom zahtevala plačo ali njeno zvišanje? Znane so trgovine, ki si pomagajo samo s praktikantkami. Ko mine dogovorjena učna doba« je več ne potrebujejo, ker bi jo bilo treba plačati.

Tiste, ki so pri starših, si poiščejo instrukcije. Boljše instrukcije pobero drugi, povečini taki, ki že imajo službe. Naša dekleta dobe take »kliente«, ki jim plačajo dostikrat samo po 5 dinarjev od ure. Šola že sama na sebi dovolj stane, saj je treba vedno kaj novega in danes imajo otroci že toliko društvenih »obveznosti«, da jih včasih odrasel človek ni imel toliko. Zato je res težko plačati še instruktorja. Tako je ta zaslužek najbolj nestalen, saj je treba marsikdaj še na zaslužen denar resignirati če starši ne morejo plačati. Danes se starši odločijo za instrukcije le v skrajnem primeru, če je otrok res tako manjnadarjen, da je ves trud domačih brez uspeha. V takem primeru je instrukcija prava muka. Uspeha ni, ker ga ne more biti, človek pa se čuti vendarle odgovoren. Tako našim dekletom ne preostane drugo kakor resignirati na te vrste zaslužek in se »posvetiti« gospodinjstvu. »Saj nič ne škoduje, saj to je pravo področje za ženski, pravi marsikdo in vprašanje je rešeno — zanj, nikakor pa ne za dekle samo in za njene starše, ki so komaj čakali, da jim pride vsaj en družinski član z rame. Mati v gospodinjstvu prav lahko sama vse opravi, da bi le njena hčerka dobila službo. Toliko se je zanašala, da ji bo kaj pomagala, ko dobi službo, zdaj jo ima pa še dalje pri hiši. Mati, ki je vse žrtvovala, da je šolala svojo hčerko, pač ne more razumeti modrovanja o važnosti gospodinjskega dela za žensko. Ona želi za svojo hčerko službo, gospodinjiti se bo že naučila mimogrede — če bo treba.

Nad svojim neprijetnim položajem se pa zlasti pritožujejo dekleta, ki so doma na deželi. Kmečkega dela so se že davno odvadile in domači in sosedje so gledali nanje kakor na »gospodične«. Doto so zaštudirale — zdaj pa niso nič, kmalu bodo predstavljale tisti tip ljudi, ki jih kmetje pod imenom »faliranih studentov« najbolj prezirajo. Saj je morebiti pri hiši dovolj jesti, posebno če še starši gospodarijo, toda ugled družine močno trpi, kajti vaško »javno mnenje« je nekaj neizprosnega. Vse se veseli in tiho posmehuje, ko mora »gospodična« na polje in na travnik z ostalo družino. Če pa staršev ni več, tedaj tudi na premožnem domu ni več prostora. Poznam brezposelno učiteljico, ki je romala od brata do sestre, od strica do tete, a povsod so ji dali razumeti, da zanjo ni prostora pri hiši. Zdaj je menda vzela službo sobarice.

Nameščene bi morale biti v resnici najbolj potrebne. Toda včasih tudi pri premožnih sorodnikih človek lahko strada.

Neomožene žene plačajo samski davek v Turčiji. Pri nas pa davek plačajo prav za prav omožene, ki ga država pobira v obliki redukcije draginjskih doklad.

Prva žena član apelacijskega sodišča v Ameriki je postala Florence Allen. Bila je odlična delavka v ameriškem ženskem gibanju.

Brezposelna mladina v Nemčiji. Hitler je obljubil, da bo odpravil brezposelnost, toda kljub temu v Nemčiji narašča število brezposelnih. Tako zvano »prostovoljno delo« je samo sredstvo, ki naj vzbuja videz, da nemška mladina dela. V resnici pa se z vsakim zaključkom šolskega leta število brezposelnih dvigne. Celo število brezposelnih žensk se je dvignilo za 600.000, to je za vse, ki so dovršile šole. Zdaj jih bodo udinjali brezplačno kot vajenke pri gospodinjah.

Žena — poglavar carigrajske policije. Žena v Turčiji napreduje tudi v resnici, ne samo na papirju, ker njeno stremljenje po enakopravnosti podpira režim. Mnogo Turkinj ima vplivne položaje v javnih službah. Nedavno je postala Hedžidže hamuna glavarica carigrajske policije. Ker zna več jezikov, vodi oddelek za tujce. To je edinstven primer na vsem svetu.

General Blomberg, poveljnik nemške državne brambe

Urejeno in zdravo kri dosežemo z vsakdanjo uporabo pol kozarca naravne **»Franz Josefove« grenčice,** ker poživlja delovanje želodca in črevesa, odpravi otekline jeter, zviša izločevanje žolča, stopnjuje izločevanje seči, pokrepi presnavljanje in pospeši kri. **»Franz Josefova«** grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Velika beograjska moda je sirova konopnina

Beograd, 22. julija.

Tamle pozimi je bila na neki beograjski maškaradi, ki se je je udeležila najodličnejša družba, razpisana nagrada za najcenejšo obleko. To nagrado je dobila dama, ki je imela obleko iz vreč, torej konopnine. Ali je bila ta predpustna šala pobuda za današnjo novo beograjsko modo, se sicer ne more trditi, toda resnica je, da vidite zdaj v Beogradu, kamorkoli se ozrete, ženske in moške, ne morda iz neimovitih, temveč prav iz najimovitejših slojev, vse v pravi pravcati sirovi konopnini.

V krajih onstran Dunava, pa tudi v Pomoravju in niže doli se je že od nekdaj gojila konoplja v velikem obsegu in je kmet, ki jo je gojil, imel precej lepe dohodke od nje. Konopneno predivo se je dobro prodajalo tvornicam za vrvi in konopneno platno in se je v velikih množinah izvažalo v tujino; predelavalo se je tudi doma v platno za domačo rabo. V zadnjih letih pa je začel izvoz konopnenega prediva vse bolj zastajati in so gojilci konoplje že s strahom gledali v bodočnost. Pa se je zdaj tako nenadno odprl kar najboljši trg za njihov pridelek in celo še doma.

Na beograjskih trgih se smejo zdaj prodajati le živila, a poleg njih samo še izdelki hišne obrti, in sicer brez posrednikov. Prodajati jih sme samo izdelovalec sam. Tako se vidijo zlasti na Jovanovi pijaci ob glavnjači in na Cvetnem trgu nasproti narodni skupščini vsak dan v veliki količini razstavljena dela take domače obrti: preproge, vezenine, čipke, lesni izdelki, pa tudi domače platno, laneno in konopneno. Najodličnejše dame se zdaj gnetejo okoli kmetic z one strani Dunava, ki prodajajo tu konopnino. Meter po 12 Din. Pa dobiš blago za žensko obleko za 50 Din, popolno moško obleko pa za 200 Din in to z delom vred. In je to obleka, ki je tem lepša, čim bolj se pere. A kar se tiče trdnosti, je menda treba sekire, če že hočeš napraviti luknjo vanjo. Raztrgati se ne da.

Kakor se ceni, se proda zdaj v Beogradu povprečno po 1500 do 1600 metrov konopnenega platna na dan, torej za 18.000 do 19.000 Din. Kmetice, ki ga prodajajo, izjavljajo, da ga doma le komaj in komaj izdelajo toliko, kolikor ga jim je treba za beograjski trg. To pomeni za kmetijsko gospodarstvo, kateremu tako zelo primanjkuje gotovine, brez dvoma velikansko pomoč.

Mali oglasi

Kapital

Beseda 1 Din. davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne vloge

vseh bank kupujemo in prodajamo najugodneje in točno. Poslovni zavod d. d., Zagreb, Praška ulica št. 6/II, tel. inter. 38-38. Za odgovor priložite 3 Din v znamkah. 179-16

Prodam

Beseda 1 Din, davek 2 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nudimo Vam za najbolj denar dobra oblačila.

A. Presker

Ljubljana, Sv. Petra cesta 133

Stanovanje odda

Beseda 1 Din. davek 2 Din. za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Na križišču centra Ljubljane

oddamo za 1. avgust v I. nadstropju komfortno stanovanje, obstoječe iz 5 velikih sob in 2 kabinetov. Primerno tudi za poslovne lokale. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 17883

Sobo odda

Beseda 50 para, davek 1 Din. za šifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Opremljeno sobo

oddam gospodu oz. gospodični. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 19214-23

Naznanjamo žalostno vest, da je naša srčno ljubljena hčerka in sestra, gospodična

Malči Petrovčič

v nedeljo, dne 22. t. m. po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 23. julija ob 7. uri popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina, Cesta III, št. 16, na pokopališče na Viču.

V Ljubljani, dne 22. julija 1934.

ANTONIJA, mati — ANGELCA in IVANKA, sestri.

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.